

KS. ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI

Archiwum Diecezjalne w Kielcach

Rubrycele i elenchusy diecezji krakowskiej z lat 1801–1848

Opracowanie przedstawionego artykułu związane jest z badaniami podjętymi nad zbiorem rubrycel i elenchusów zachowanych w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach. Dotychczas opublikowane zostały dwa artykuły na ten temat¹. Zbiór rubrycel i schematyzmów diecezji krakowskiej i kieleckiej stanowi jedno z podstawowych źródeł na temat historii diecezji kieleckiej. Ze względów politycznych historia diecezji kieleckiej i krakowskiej na przestrzeni XIX wieku była niezwykle skomplikowana. Zmieniające się na tym terenie granice polityczne generowały konieczność zmian administracji kościelnej. Istniejąca w latach 1805–1818 diecezja kielecka została przeniesiona do Sandomierza, a część terytorium zniesionej diecezji włączono z powrotem do diecezji krakowskiej. Biskup krakowski Jan Paweł Woronicz, po włączeniu części diecezji kieleckiej do biskupstwa krakowskiego, zdecydował się zachować w Kielcach diecezjalny ośrodek władzy – konsystorz. W ten sposób była diecezja kielecka zachowała autonomię w granicach diecezji krakowskiej po 1818 roku. W związku z zaangażowaniem bp. krakowskiego Karola Skórkowskiego po stronie powstania listopadowego car Mikołaj I pozbawił Skórkowskiego władzy biskupiej na terenie Królestwa Polskiego. W 1833 roku mianował ks. Adama Paszkowicza administratorem w Kielcach dla tej części diecezji krakowskiej, która leżała w granicach Królestwa Polskiego. Paszkowicz został następnie mianowany administratorem przez Stolicę Apostolską. Po jego rychłej śmierci (1834) formalnie zjednoczono diecezję krakowską pod rządami bp. Zglenickiego, a następnie Łętowskiego. Faktycznie jednak następował proces autonomizacji części diecezji krakowskiej, która leżała w granicach podległego władzy carskiej Królestwa Polskiego. Rządy Adama Paszkowicza są

¹ A. Kwaśniewski, *Katalog rubrycel i schematyzmów polskich cystersów, znajdujących się w księgozbiornym podręcznym Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1788–1816)*, „Hereditas Monasteriorum” 1, 2012, s. 189-205; tenże, *Rubrycele i schematyzmy diecezji kieleckiej (1808–1818)*, „Rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skarżysku-Kamiennej. Z dziejów regionu i miasta”, R. 4, 2013, s. 57-77.

czasem, w którym zaszły nieodwracalne zmiany. Faktycznie bowiem większość terytorium diecezji krakowskiej została podporządkowana władzy kancelarii kieleckiej. Administratorzy diecezji krakowskiej – Zglenicki i Łętowski – zarządzali diecezją w granicach Królestwa Polskiego, ale przez konsystorz kielecki, który w sposób formalny uzyskał wówczas rangę konsystorza generalnego. W 1842 roku na mocy ukazu carskiego część diecezji krakowskiej leżącą w Królestwie Polskim nazwano diecezją kielecko-krakowską. W 1846 roku Wolne Miasto Kraków zostało włączone do monarchii austriackiej. Formalnie istniejąca diecezja krakowska została wówczas podzielona granicą państwową. W 1848 roku bp Ludwik Łętowski zrzekł się władzy nad częścią diecezji leżącą w Królestwie Polskim. W następnym roku (1849) dotychczasowy oficjał konsystorza kieleckiego ks. Maciej Majerczak został mianowany administratorem apostolskim części diecezji znajdującej się w Królestwie².

Pomimo podziałów diecezji krakowskiej, obydwie jej części kielecka i krakowska do 1848 roku były zamieszczane łącznie w jednym schematyzmie. Ich rozdzielenie nastąpiło w 1849 roku. Do rubryceli na rok 1849 dołączono schematyzm obejmujący jedynie część kielecką (rosyjską) diecezji krakowskiej. Rubrycela ta zawiera schematyzm przyszłej diecezji kieleckiej. W 1882 roku erygowano na nowo diecezję kielecką. Terytorium diecezji kieleckiej objęło wówczas obszar podległy w latach czterdziestych XIX wieku władzy ks. Macieja Majerczaka jako administratora apostolskiego. Realności wytworzone w latach trzydziestych w czasach Paszkowicza przetrwały faktycznie do 1925 roku. Do reformy struktur diecezjalnych w dwudziestoleciu międzywojennym teren wikariatu kieleckiego, a następnie formalnej diecezji kieleckiej pozostawał nienaruszony. Praktycznie, pomimo zmian granic diecezji w 1925 oraz 1992 roku, nadal znaczna część oficjalu kieleckiego pozostaje nienaruszona i terytorium diecezji kieleckiej rozciąga się obecnie nadal pomiędzy Kielcami a Krakowem.

Powyższy wstęp wskazuje motywy przyjęcia ograniczeń czasowych: 1801–1848. Najstarsza rubrycela diecezji krakowskiej w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach została wydana na rok 1801. Do 1848 roku elenchusy dołączane do rubryceli obejmują formalną całość diecezji krakowskiej. Począwszy od 1849 roku rubrycele diecezji kielecko-krakowskiej zawierają elenchus obejmujący tylko rosyjską część diecezji. Dla części austriackiej wydawano w Krakowie odrębny

² Por. B. Kumor, *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej*, „Nasza Przeszłość”, t. 17, 1963, s. 187-232. T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 58, 1982, nr 5, s. 204-243; G. Bujak, *Diecezja kielecka w latach 1805–1818*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4, 2005, s. 23-31. D. Olszewski, *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku. Analiza środowiska diecezjalnego*, Lublin 1984, s. 17-22.

druk. Rubrycele i elenchusy, począwszy od 1849 roku, domagają się odrębnego potraktowania, ponieważ stanowią faktycznie druki zawierające opis przyszłej diecezji kieleckiej.

Niniejszy artykuł jest pierwszym opracowaniem tematu elenchusów krakowskich i jako taki ma na celu ustalenia podstawowe. Najważniejszą sprawą jest próba określenia liczebności i występowania egzemplarzy rubrycel i elenchusów na poszczególne lata. W wyniku kwerendy wypracowano skromne ustalenia, które obrazuje poniższa tabela. Pod uwagę wzięto zbiory krakowskie i kieleckie oraz opracowanie ks. Librowskiego na temat zbiorów włocławskich.

Tabela 1. Występowanie rubrycel i elenchusów diecezji krakowskiej z lat 1801–1848

Lp.	Rok	BJ	AKMKr.	ADK	BWSD Kielce	E. XIX I E. XIX II
1	2	3	4	5	6	7
1.	1801	+	+	+	–	+
2.	1802	+	–	+	–	+
3.	1803	+	–	+	–	+
4.	1804	–	–	–	–	–
5.	1805	+	+	–	–	+
6.	1806	+	–	–	–	+
7.	1807	+	+	–	–	+
8.	1808	+	–	–	–	+
9.	1809	+	–	–	–	+
10.	1810	+	+	–	–	+
11.	1811	–	+	–	–	–
12.	1812	+	+	–	–	–
13.	1813	+	–	–	–	–
14.	1814	+	+	–	–	–
15.	1815	+	+	–	–	–
16.	1816	+	+	+	–	–
17.	1817	+	+	–	–	–
18.	1818	+	+	–	–	–
19.	1819	+	+	–	–	–
20.	1820	+	+	–	+	–

cd. tabeli 1

1	2	3	4	5	6	7
21.	1821	+	+	+	+	-
22.	1822	+	+	+	+	-
23.	1823	+	+	+	+	-
24.	1824	+	+	+	+	-
25.	1825	+	+	+	+	-
26.	1826	+	+	+	-	-
27.	1827	+	+	+	+	-
28.	1828	+	+	+	+	-
29.	1829	+	+	+	+	-
30.	1830	+	+	+	+	-
31.	1831	+	+	+	-	-
32.	1832	+	+	-	-	+
33.	1833	+	+	+	+	+
34.	1834	+	+	+	+	+
35.	1835	+	+	+	+	+
36.	1836	+	+	+	+	+
37.	1837	+	+	+	+	+
38.	1838	+	+	+	+	+
39.	1839	+	+	+	-	+
40.	1840	+	+	+	-	+
41.	1841	+	+	+	-	+
42.	1842	+	+	+	+	+
43.	1843	+	+	+	+	+
44.	1844	+	+	+*	+	+
45.	1845	+	+	+	-	+
46.	1846	+	+	+	-	+
47.	1847	+	+	+	-	+
48.	1848	+	+	+	-	+

* egzemplarz zawiera tylko elenchus, brak pierwszej części druku – rubryceli.

Źródła: zob. aneks (zasób ADK).

Zbiory BWS D Kielce:

- Ordo Divini officii [...] pro anno Christi MDCCCXX [...] ad usum dioeceseos Cracoviensis descriptus et editus a Joanne Nepomuceno Pysch vicedecano ecclesiae cathed. Cracoviensis, Cracoviae typis academicis [1819], Współwyd. [Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis]. sygn. I 58424.*
- Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLIV [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch [...] Cracoviae, typis Josephi Czech, Współwyd. Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis. sygn. I 45771.*

Zasoby AKMKr.:

- Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] ad annum Domini MDCCCV [...] per Franciscum Ceypler s. G. canonicum ecclesiae cath. Crac. vice-decanum conscriptum, Cracoviae typis universitatis [1804], sygn. 47.*
- Directorium officii Divini [...] pro anno Domini MDCCCVII [...] pro dioecesi Cracoviensi sub felici regimine [...] Andreae Rawa Gawroński [...] episcopi Cracoviensis [...] conscriptum per Franciscum Ceypler s. Gregorii canonicum, cathedralem vicedecanum [b. m. r. wyd.] [1806], sygn. 48.*
- Directorium officii Divini [...] in annum Domini MDCCCX [...] sub felici regimine [...] Andreae Rawa Gawroński [...] episcopi Cracoviensis [...] b. m. r. wyd. [1809], sygn. 49.*
- Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCXI [...] ex mandato [...] Andreae Rawa Gawroński [...] episcopi Cracoviensis [...] ab Joanne Pysch vicar. eccles. cathedr. Cracov. editum, Cracoviae typis Mathiae Dziedzicki [1810], sygn. 50.*
- Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCXII [...] sub felici regimine [...] Andreae Rawa Gawroński [...] [b. m. r. wyd.] [1811], Współwyd. Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis, sygn. 51.*
- Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCXIV [...] dispositus ab Joanne Pysch vicedecano ecclesiae cathedralis Crac. Cracoviae typis academicis [1813], Współwyd. Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis, sygn. 52.*
- Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCXV [...] dispositus ab Joanne Pysch vicedecano ecclesiae cathedralis Crac. Cracoviae typis academicis [1814], Współwyd. Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis, sygn. 53.*

- Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi juxta rubricas breviarii et missalis [...] in annum Domini MDCCCXVII [...] conscriptus a Joanne Pysch vicedecano ecclesiae cathedr. Crac. Cracoviae typis academicis [1816], Współwyd. Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis, sygn. 56.*
- Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCXVIII [...] conscriptus a Joanne Pysch vicedecano ecclesiae cathedr. Crac. Cracoviae typis academicis [1817], Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis, sygn. 57.*
- Ordo Divini officii [...] pro anno Christi MDCCCXIX [...] pro dioecesi Cracoviensi [...] descriptus et editus a Joanne Pysch vicedecano ecclesiae cathedr. Cracoviensis, Cracoviae typis Matecianis [1818], Współwyd. Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis, sygn. 58.*
- Directorium [...] officii Divini [...] autoritatae et mandato [...] Caroli Vincentii Sariusz Skórkowski [...] episcopi Cracoviensis [...] ad usum universi cleri dioeceseos Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXII [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch canon. hon. Kielce. vicedecani cathedr. Cracoviae typis academicis [1831], sygn. 71.*
- Directorium officii Divini [...] autoritate et mandato [...] Caroli Vincentii Sariusz Skórkowski [...] episcopi Cracoviensis [...] ad usum universi cleri dioeceseos Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXIV [...], opera Joannis Nepomuceni Pysch can. hon. Kielc. vicedecani cathedr. Cracov., Cracoviae typis academicis, [1833] sygn. 73. [W egzemplarzu zachowanym w Kielcach usunięto kartę ze stroną tytułową i zastąpiono ją fałszywą stroną tytułową: Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno aere vulgaris MDCCCXXXIV [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch can. hon. Kielce. vicedecani cathedr. Crac. Kielciis [Drukarnia Stokowskich]].*

Zbiory BJ:

- Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] ad annum Domini MDCCCVI [...] conscriptum sub fortunatis auspiciis [...] Andreae Rawa Gawroński [...] episcopi Cracoviensis [...] per Franciscum Ceypler collegiatae s. Georgii canonicum, cathedralem vice-decanum [b. m. r. wyd.] [1805], BJ sygn. 6701 I Czas.*
- Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] ad annum Domini MDCCCVIII [...] conscriptum sub felici regimine [...] Andreae Rawa Gawroński episcopi Cracoviensis [...] per Franciscum Ceypler s. Georgii canonicum, cathedralem vice-decanum [b. m. r. wyd.] [1807], sygn. 6701 I Czas.*

Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCIX [...] sub felici regimine [...] Andreae Rawa Gawronski [...] episcopi Cracoviensis [...] [b. m. r. wyd.] [1807], BJ sygn. 6701 I Czas.

Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCXIII [...] sub felici regimine [...] Andreae Rawa Gawronski [...] ep. Crac. [...] Joannse Pysch vice-decanus eccl. cath. Crac. [b. m. r. wyd.] [1812], sygn. 6701 I Czas.

Zbiór rubrycel krakowskich z interesującego nas okresu (1801–1848) w zasobie archiwum kieleckiego jest dość pokaźny i obejmuje 31 z 48 druków³. W zbiorze tym brakuje 17 druków na lata: 1804–1815, 1817–1820 oraz na rok 1832. W bibliotece seminaryjnej w Kielcach zachowały się poszczególne rubrycele na 19 lat. Na rok 1828 zachowały się dwa egzemplarze⁴. Istnieje tradycja ustna, mówiąca o tym, że w jakimś bliżej nieokreślonym czasie rozdzielano zbiory archiwalne od bibliotecznych, należące do diecezji kieleckiej⁵. Wówczas z kolekcji rubrycel przechowywanych w archiwum przekazano do biblioteki seminaryjnej dublety. Zbiór archiwalny jest większy od biblioteczny. Potwierdza to praktykę przekazania dubletów z archiwum do seminarium. Wyjątkiem jest rubrycela na rok 1820, której brak w archiwum, występuje natomiast w seminarium. Prawdopodobnie nastąpiła wówczas pomyłka i rubrycelę na wymieniony rok przekazano do biblioteki, nie zauważwszy, że w ten sposób będzie jej brakowało w archiwum. Jest też możliwa druga wersja wydarzeń: rubrycelę na rok 1820 odnaleziono w zbiorach biblioteki, seminaryjnej po rozdzieleniu zbioru na część archiwalną i biblioteczną.

Z nieco inną sytuacją mamy do czynienia w odniesieniu do elenchusa i rubryceli na rok 1844. Rubrycela wraz z elenchusem zostały wydane razem. Stronę tytułową posiada w sensie ścisłym część pierwsza, czyli rubrycela. Jest to zgodne z ówczesną praktyką. Elenchus jest w tym wypadku dodatkiem do rubryceli. Jeśli chodzi o egzemplarz archiwalny, to wyjątkowo podzielono druk i oddzielnie oprawiono tylko część zawierającą elenchus. Pomimo że elenchus nie był samodzielnym drukiem, po podzieleniu oprawiono go we własną okładzinę nakładową. Na okładzinie egzemplarza seminaryjnego (rubrycela i elenchus) zastosowano nadruk z właściwej strony tytułowej. Tworząc okładzinę nakładową dla elenchusa (egzemplarz archiwalny), wygenerowano na okładzinę coś w rodzaju strony

³ W Archiwum Diecezjalnym w Kielcach znajdują się rubrycele krakowskie na lata: 1801–1803, 1816, 1821–1831, 1832–1848.

⁴ W Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach znajdują się rubrycele krakowskie na lata: 1820–25, 1827–1830, 1833–1838, 1842–1844.

⁵ Informacje pochodzą od ks. prof. Daniela Olszewskiego. Być może dublety przekazywano w czasach ks. T. Wróbla.

tytułowej z nazwy elenchusa. Prawdopodobnie przy rozdzielaniu zbiorów bibliotecznych od archiwalnych do zbioru archiwalnego włączono elenchnus, natomiast pełny druk – rubrycelę i elenchnus włączono do zbioru bibliotecznego. Tym sposobem zbiór Archiwum Diecezjalnego w Kielcach nie posiada rubryceli.

Wśród rubrycel archiwum kieleckiego kilka egzemplarzy posiada zapiski proweniencyjne, świadczące o przynależności do ks. Tomasza Świątkowskiego; są to rubrycele na lata: 1821, 1823, 1826, 1827, 1830, 1831, 1833, 1837. Do ks. Tomasza Paszkowskiego należały rubrycele na lata: 1822 i 1827, na lata 1841 i 1845 do ks. Pawła Chilewskiego, na lata 1843 i 1848 do ks. Ignacego Kopińskiego, na rok 1842 do ks. Andrzeja Polejowskiego, na rok 1816 do ks. Marcina Talarskiego, który był wówczas proboszczem w Sąspowie i wicedziekanem dekanatu Bolechowice. Rubrycele zachowane w bibliotece seminaryjnej w Kielcach posiadają zapisy świadczące o przynależności do zbiorów: ks. Świątkowskiego – na rok 1829, ks. Paszkowskiego – na lata 1824, 1834.

Rektorem kieleckiego seminarium w latach 1830–1841 był ks. Tomasz Świątkowski, przy czym w latach 1836–1841 pełnił też funkcję oficjała kieleckiego konsystorza. Następnie do 1854 roku sprawował urząd proboszcza w Małogoszczu. Ks. Tomasz Paszkowicz nie był związany z konsystorzem. Wiele lat pracował w seminarium. Od 1820 roku był wicerektorem, profesorem teologii dogmatycznej, następnie profesorem teologii pasterskiej, ceremonii, rubrum i śpiewu. Ksiądz Paweł Chilewski był wykładowcą seminaryjnym od 1828 roku, natomiast od 1834 łączył wykłady z urzędem proboszcza w Księżu Wielkim⁶. Ksiądz Ignacy Kopiński w 1843 roku był proboszczem w Jerzmanowicach⁷, z kolei ks. Andrzej Polejowski nie był wykładowcą seminarium, był związany z kapitułą jako scholastyk oraz konsystorzem jako egzaminator na beneficja⁸. Należy przyjmować, że zbiory Kopińskiego i Talarskiego trafiły do Kielc z parafii i pochodzą nie tyle ze zbiorów konsystorza, ile z archiwów parafialnych. Zestawione dane wskazują, że część zbioru elenchnusów archiwum i biblioteki kieleckiej pochodzi ze środowiska konsystorskiego, część ze zbiorów po wykładowcach seminarium, kolejna zaś została sprowadzona do Kielc z parafii – z archiwów parafialnych.

W Kielcach, jako własność diecezji, zachowały się dość liczne rubrycele krakowskie. Bardziej kompletny jest jednak zbiór zachowany w Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie i obejmuje 42 rubrycele⁹. W zbiorze archiwum kra-

⁶ T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicerektorów, profesorów, ojców duchownych i prefektów*, w: *Księga jubileuszowa 1727–1977. 250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach*, Kielce 1977, s. 453–455.

⁷ Elen. krak. na rok 1843, s. 47.

⁸ Tamże, s. 13–15.

⁹ W Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie znajdują się rubrycele diecezji krakowskiej na lata: 1801, 1805, 1807, 1810–1812, 1814–1848.

kowskiego brakuje jedynie 6 rubrycel: 1802–1804, 1806, 1808–1809. Wśród rubrycel archiwum metropolitalnego kilka egzemplarzy wskazuje na dawną przynależność do zbioru ks. Walentego Janikowskiego; tytułem egzemplifikacji były to rubrycele na rok: 1801, 1807, 1810. Janikowski był związany z konsystorzem krakowskim, spełniając np. w 1821 roku „defensor causarum matrimonialium”¹⁰. Można więc porównać zbiory Janikowskiego ze zbiorami ks. Świątkowskiego w Kielcach – obydwaj byli urzędnikami konsystorskimi i pozostały po nich elenchusy w zbiorach archiwalnych.

Najbardziej kompletny zbiór znajduje się w Bibliotece Jagiellońskiej. Jest on złożony z druków na 46 lat; brakuje jedynie dwóch rubrycel na lata: 1804, 1811¹¹. Rubrycele są tam traktowane jak czasopisma. Wszystkie interesujące nas rubrycele krakowskie mają jedną wspólną dla poszczególnych egzemplarzy sygnaturę 6701 I Czas. Jeśli chodzi o rubrycelę na rok 1804, nie jest ona notowana w *Bibliografii polskiej*. Rubryceli na rok 1811 również nie znajdziemy w *Bibliografii polskiej*¹², natomiast zachowała się w Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie. Do 1810 roku rubrycela krakowska wydawana była pod tytułowym hasłem *Directorium*, a od 1811 roku pod hasłem *Ordo*. W 4 tomie 2 wydania *Bibliografii polskiej* znajdujemy odnośnie do rubryceli na rok 1811 zapis „dalej ob. Ordo”. Odpowiedni tom 2 wydania nie został opracowany. W 1 wydaniu *Bibliografii polskiej* interesująca nas rubrycela na rok 1811 nie została odnotowana¹³. Jeśli chodzi o rubrycelę na rok 1804 nie zachowała się w badanych zbiorach, nie została też odnotowana w *Bibliografii polskiej*, wobec powyższego nie ma pewności, czy ją wydano. Poszukiwane rubrycele nie występują również w zasobie kujawskim¹⁴.

Podstawą badań były najbardziej dostępne autorowi zbiory Archiwum Diecezjalnego w Kielcach. Opisy bibliograficzne tych druków zamieszczone zostały w Aneksie *Katalog rubrycel i elenchusów diecezji krakowskiej w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach z lat 1801–1848*. Znajdują się tam opisy druków na lata: 1801–1803, 1816, 1821–1831, 1832–1848. Pozostałe, brakujące rubrycele były opisywane z egzemplarzy znajdujących się w innych zbiorach: Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, Biblioteka Jagiellońska w Krakowie. Opisy te jako uzupełniające zamieszczono pod tabelą 1 (*Występowanie rubrycel i elenchusów diecezji krakowskiej z lat*

¹⁰ Elen. krak. na rok 1821, s. 65.

¹¹ W Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie znajdują się rubrycele diecezji krakowskiej na lata: 1801–1803, 1805–1810, 1812–1848.

¹² E. XIX II, t. 4, s. 137.

¹³ E. XIX I, t. 3, s. 307–310; t. 6, s. 569.

¹⁴ S. Librowski, *Katalog rubrycel i schematyzmów diecezji i zakonów historycznej Polski, znajdujących się w księgozbiore Archiwum Diecezjalnego we Włocławku*, ABMK, t. 23, 1971, s. 283–297.

1801–1848). W ten sposób skolekcjonowano opisy niemal wszystkich druków w badanym okresie. Wyjątek stanowi rubrycel na rok 1804, której nie udało się odnaleźć. W związku z zamieszczeniem pełnych opisów bibliograficznych nie powtarzano ich w przypisach do artykułu, ograniczając informacje w przypisach do skrótu *Rub. i elen. kr. na rok...* (rubrycel i elenchus krakowski na rok).

W badaniach nad rubrycelami jako istotna jawi się kwestia bibliograficzna. W *Bibliografii polskiej* rubrycele na lata 1801–1810 jako wydawane pod tytułowym hasłem „directorium” zostały odnotowane niemal w całości w 4 tomie 2 wydania. Zestawienie bibliograficzne rubrycel na lata 1801–1810 zostało oparte na zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej. W związku z tym, że w jej zbiorach nie występuje rubrycel na rok 1804, nie została też ona odnotowana w *Bibliografii polskiej*¹⁵. Rubrycele na lata 1811–1831 zostały wydane pod hasłem tytułowym *ordo*. Jak zaznaczono powyżej, odpowiedni tom 2 wydania bibliografii XIX-wiecznej nie został opracowany. W 1 wydaniu *Bibliografii polskiej* interesujące nas rubrycele krakowskie na lata 1811–1831 nie zostały odnotowane¹⁶. Zbiór 21 rubrycel krakowskich z lat 1811–1831 nieznanym jest *Bibliografii polskiej*. Rubrycele z lat 1832–1848 wydawane były pod tytułowym hasłem „directorium”. Wszystkie zostały odnotowane w *Bibliografii polskiej*¹⁷. Badaniami objęto 48 lat historii diecezji krakowskiej. Jeśli założymy, że rubrycel i elenchus była wydawana corocznie, daje to liczbę 48 druków. Nie udało się dotrzeć do druku na rok 1804. Na 47 druków realnie istniejących (zachowanych w badanych zbiorach) 21 nie zostało odnotowanych w *Bibliografii polskiej*. Jeśli odnaleziona zostanie rubrycel na rok 1804, liczba nienotowanych zwiększy się i osiągnie liczbę 22.

Odrębną kwestią jest rubrycel krakowska na rok 1817 dla zawiślańskiej części diecezji krakowskiej, zachowana w archiwum krakowskim. Druk ten został wydany dla okręgu Sącza, Bochni i Myślenic. Ukazał się z mandatu wikariusza generalnego Jana Bayera¹⁸. Rubrycel zawiera też współwydany elenchus. W tytule nie podano, czy autorem faktycznym rubryceli był Jan Pysch – redaktor rubryceli diecezji krakowskiej leżącej w Wolnym Mieście Krakowie i Królestwie Polskim. Ta kwestia wymaga odrębnych badań i w niniejszym artykule traktowana jest wzmiankowo. Rubrycel na rok 1817 dla okręgu Sącza, Bochni i Myślenic wraz ze schematyzmem dotyczy jedynie nominalnie diecezji krakowskiej. Fak-

¹⁵ E. XIX II, t. 4, s. 137.

¹⁶ E. XIX I, t. 3, s. 307-310; t. 6, s. 569.

¹⁷ E. XIX II, t. 4, s. 137-138.

¹⁸ *Directorium officii Divini [...] pro anno Christi MDCCCXVII [...] in usum partis diaecesis Cracoviensis Circulus Sandecensis, Bochnensi et Myslenicensi [...] auctoritatae et mandato Joannis [...] Bayer ecclesiae parochialis Veterum Sandecensis curati [...] per ecclesias nominatur circularum vicarii in spiritualibus generalis et officialis editum, Leopoli typis Josephi Schnayder, AKMKr, sygn. 55.*

tyczna łączność terenów galicyjskich z Krakowem i biskupami krakowskimi nie została wówczas na trwale przywrócona. Z tego też względu wydawano odrębne rubrycele na rok 1817 dla oddzielonych Wisłą i granicą państwową zaborów. W badanych zbiorach kieleckich i krakowskich rubrycelę krakowską na rok 1817 dla zawiślańskiej części diecezji krakowskiej udało się odnaleźć tylko w Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie.

Po zniesieniu w 1805 roku diecezji tarnowskiej została wydana bulla *Operosa atque indefessa*, na mocy której jej terytorium podzielono pomiędzy diecezję przemyską i krakowską. Wówczas to diecezja krakowska otrzymała trzy obwody: bocheński, sądecki, myślenicki. Postanowienia weszły w życie w 1807 roku. Gdy w 1809 roku Kraków został włączony do Księstwa Warszawskiego, wówczas bp krakowski Andrzej Gawroński, jako obcokrajowiec, nie mógł zarządzać terenami zawiślańskimi (austriackie). W związku z tym delegował władzę kościelną nad okręgiem bocheńskim, sądeckim i myślenickim abp. lwowskiemu Kajetanowi Kickiemu. Z kolei Kicki zlecił wykonywanie władzy proboszczowi w Starym Sączu ks. Janowi Bayerowi. W ten sposób powstał wikariat generalny diecezji krakowskiej w Starym Sączu (1810–1821). Zawiślańska część diecezji krakowskiej w 1821 roku została włączona do nowo utworzonej diecezji tyńcheńskiej¹⁹.

Tabela 2. Drukarnie i drukarze rubrycel

Lp.	Rok	Miejsce wydania	Drukarnia, drukarz
1	2	3	4
1.	1801	Kraków	Drukarnia Akademicka
2.	1802	Kraków	Drukarnia Akademicka
3.	1803	Kraków	Drukarnia Akademicka
4.	1804	–	–
5.	1805	Kraków	Drukarnia Akademicka
6.	1806	b. m. wyd.	–
7.	1807	b. m. wyd.	–
8.	1808	b. m. wyd.	–
9.	1809	b. m. wyd.	–
10.	1810	b. m. wyd.	–
11.	1811	Kraków	Typis Mathiae Dziedzicki

¹⁹ B. Przybyszewski, *Zarys dziejów diecezji krakowskiej, część III*, Kraków 1998, 8-19.

cd. tabeli 2

1	2	3	4
12.	1812	b. m. wyd.	–
13.	1813	b. m. wyd.	–
14.	1814	Kraków	Drukarnia Akademicka
15.	1815	Kraków	Drukarnia Akademicka
16.	1816	Kraków	Drukarnia Akademicka
17.	1817	Kraków	Drukarnia Akademicka
18.	1818	Kraków	Drukarnia Akademicka
19.	1819	Kraków	„Typis Matecianis”
20.	1820	Kraków	Drukarnia Akademicka
21.	1821	Kielce	[Jan Nep. Wodiczko]
22.	1822	Warszawa	Drukarnia Misjonarzy
23.	1823	Warszawa	Drukarnia Misjonarzy
24.	1824	Warszawa	Drukarnia Misjonarzy
25.	1825	b. m. wyd.	b. adresu
26.	1826	b. m. wyd.	b. adresu
27.	1827	b. m. wyd.	b. adresu
28.	1828	b. m. wyd.	b. adresu
29.	1829	[Kraków]	Józef Matecki
30.	1830	Kraków	Józef Czech
31.	1831	Kraków	Józef Czech
32.	1832	Kraków	Drukarnia Akademicka
33.	1833	Kraków	Drukarnia Akademicka
34.	1834	Kraków / Kielce	Drukarnia Akademicka / [Drukarnia Stokowskich]
35.	1835	Kielce	[Drukarnia Stokowskich]
36.	1836	Kielce	[Drukarnia Stokowskich]
37.	1837	Kraków	Józef Czech
38.	1838	Kraków	Józef Czech
39.	1839	Kraków	Józef Czech
40.	1840	Kraków	Józef Czech

cd. tabeli 2

1	2	3	4
41.	1841	Kraków	Józef Czech
42.	1842	Kraków	Józef Czech
43.	1843	Kraków	Józef Czech
44.	1844	Kraków	Józef Czech
45.	1845	Kraków	Stanisław Gieszkowski
46.	1846	Kraków	Stanisław Gieszkowski
47.	1847	Kraków	Stanisław Gieszkowski
48	1848	Kraków	Stanisław Gieszkowski

Źródła: zob. tabela 1.

W badanym okresie, tj. w I połowie XIX wieku, rubrycela i elenchus krakowski były wydawane w różnych drukarniach znajdujących się w Krakowie, Kielcach i w Warszawie. Rubrycele na lata 1801–1803, 1805, 1814–1818 były drukowane w drukarni akademickiej w Krakowie, na rok 1811 została wydana w Krakowie w drukarni Mateusza Dziedzickiego, na lata 1806–1810 oraz 1812–1813 wydano bez adresu. Być może faktycznie tłoczono w drukarni akademickiej i u Mateusza Dziedzickiego? Rubrycelę na rok 1819 opatrzono adresem „typis Matecianis”. Rubrycelę na rok 1820 wydano w Krakowie w drukarni akademickiej, natomiast na rok 1821 została wydana w Kielcach w drukarni Jana Nepomucena Wodniczki. Przypadek wydania rubryceli krakowskiej w Kielcach został zauważony w badaniach nad historią drukarstwa kieleckiego²⁰. Rubrycele na lata 1822–1824 wydawane były w Warszawie w drukarni misjonarzy, a na lata 1825–1828 bez adresu wydawniczego. Rubrycela na rok 1829 została wydana w Krakowie u Józefa Mateckiego, rubrycele na lata 1830–1831 w Krakowie w drukarni Józefa Czecha. Rubrycele na lata 1832–1834 wydawano znów w krakowskiej drukarni akademickiej.

Wydawcą rubrycel na lata 1834–1836 była drukarnia Stokowskich w Kielcach²¹. Lata 1834–1836 wskazują na problemy w wykonywaniu władzy biskupiej w Kielcach przez bp. krakowskiego Karola Skórkowskiego. W 1833 roku po mianowaniu przez cara administratorem w Kielcach ks. Adama Paszkowicza zapewne rubrycele były wydawane przez Konsystorz Kielecki i z tego też względu drukowane były w Kielcach. Rubrycela na rok 1834 została wydana w Krakowie na po-

²⁰ C. Erber, *Dzieje i produkcja drukarstwa kieleckiego w latach 1818–1855*, „Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego”, t. 8, 1973, s. 108, 135.

²¹ Tamże, s. 129–130, 138–139.

lecenie bp. Karola Skórkowskiego. Jednak na potrzeby Kielc sfałszowano stronę tytułową. Zapewne za fałszerstwem stoi Konsystorz Kielecki, który otrzymawszy rubrycelę ze stroną tytułową, uwzględniającą bp. krakowskiego Karola Skórkowskiego, postarał się o usunięcie zakazanej strony. Rubrycele na rok 1835 i 1836 zostały wydane w Kielcach. W następnych latach druk wraca do Krakowa. Jest to zapewne zmiana nakładcy. W trudnych czasach 1834–1836, kiedy wydawano w Kielcach, nakładcą był (jak wolno się domyślać) Konsystorz Generalny Diecezji Krakowskiej w Kielcach. Na czym wówczas polegała rola Konsystorza Generalnego w Krakowie? Zapewne jedynie przyjmowano w Wolnym Mieście Krakowie produkty drukarskie, których nakładcą był Konsystorz Generalny w Kielcach. W następnych latach, gdy obie części diecezji krakowskiej zostały zjednoczone pod rządami bp. F. Zglenickiego, a następnie L. Łętowskiego, możliwe było, aby administrator, zwykle bardziej związany z Krakowem, tam właśnie zamawiał druk rubryceli. Rubrycele na lata 1837–1844 wydawane były w Krakowie u Józefa Czecha, natomiast na lata 1845–1848 w Krakowie u Stanisława Gieszkowskiego.

Badane druki wychodziły nakładem różnych drukarni Krakowa, Warszawy i Kielc. Znaczna część produkowana była w zakładach należących do uniwersytetu. W literaturze przedmiotu produkcja kalendarzy określana jest jako stały program działalności wydawniczej uniwersytetu. Kalendarze przynosiły zwykle dochód²². W odniesieniu do diecezji krakowskiej – po znacznym zmniejszeniu jej obszaru w czasie rozbiorów – produkcja stała się mniej opłacalna. Dlatego w niektórych latach tłoczono rubrycelę u drukarzy prywatnych. Należy zwrócić uwagę, że w latach 1815–1835 drukarnia uniwersytecka popadła w zupełną ruinę²³. Zapewne szukając wyjścia z tej sytuacji, tłoczono kalendarze w Warszawie w drukarni misjonarzy oraz w Krakowie u Józefa Mateckiego, Józefa Czecha i Stanisława Gieszkowskiego. Począwszy od 1840 roku, Józef Czech wprowadził okładziny nakładowe, polegające na drukowaniu papierowej oprawy, powtarzającej znaczną część informacji ze strony tytułowej. Począwszy od rubryceli na rok 1845, tłoczono je u Stanisława Gieszkowskiego, który stosował okładziny podobne do produkowanych wcześniej u Czecha.

Począwszy od rubryceli na rok 1801, wszystkie druki mają zwykle tytuł *Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi*. W rubryceli na rok 1840 tytuł z karty tytułowej powtórzono na górnej okładzinie. Jest to pierwszy rok zastosowania okładziny nakładowej. Okładziny te sporządzano poprzez połączenie tektury z papierem; drukowano coś w rodzaju obwoluty, powtarzającej układ strony tytu-

²² *Drukarze Dawnej Polski od XV do XVIII*, t. 1, *Małopolska*, cz. 2, *wiek XVII–XVIII*, vol. 1 (A–K), red. J. Pirożyński, Warszawa 2000, s. 54–56.

²³ *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. A. Birkenmajer i in., Wrocław 1971, kol. 461, 563–564, 570, 793–794.

łowej. Zwykle jednak na stronie tytułowej znajduje się pełny wykaz informacji, na obwolucie powtarzano większość informacji ze strony tytułowej. Wyprodukowaną obwolucę naklejano na tekturę. Występuje jednak przypadek niezastosowania tektury. W bibliotece seminaryjnej w Kielcach zachowała się rubrycel na rok 1843. Egzemplarz ten ma za oprawę jedynie papier obwoluty; nie dodano tektury. Z kolei egzemplarz rubryceli na rok 1843, zachowany w archiwum kieleckim, posiada okładzinę składającą się z obwoluty naklejonej na tekturę. Przez kolejne lata do roku 1848 utrzymywała się ta praktyka. W tytule zmieniano tylko informacje dotyczące danego roku. Ponadto w produkcji okładek nakładowych zastosowano zmianę kolorów, np. okładzina na rok 1840 – kolor szary, na 1841 – różowy, na 1842 – brak okładziny z nadrukiem (w egzemplarzu archiwum kieleckiego), na 1843 – żółty, na 1844 – żółty (egz. elenchusa zachowany w ADK – kolor zielony), na 1845 – biały.

W odniesieniu do rubrycel z lat 1843–1848 mamy do czynienia z podwójną wersją tytułu. Na karcie tytułowej drukowano *Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensis*, natomiast na okładzinie nakładowej: *Directorium officii Divini pro dioecesi Kielcenso-Cracoviensis*. Zmiana nazwy diecezji z krakowskiej na kielecko-krakowską była wprowadzona na mocy decyzji carskiej (1842) i została dość szybko wyegzekwowana, bo już rubrycel na następny rok otrzymała tytuł zgodny z życzeniem władzy państwowej. Jednak przez kolejne lata (aż do 1848) nadal wewnątrz druku na właściwej stronie tytułowej nie wprowadzono zmian zgodnych z oczekiwaniami caratu i diecezja była określana przymiotnikiem „cracoviensis”. Ujednolicenie tytułu na karcie tytułowej oraz na okładzinie nakładowej nastąpiło w rubryceli na rok 1849. Wówczas jednak nastąpiło faktyczne rozdzielenie części austriackiej od części rosyjskiej. Wydany wraz z rubrycelą na ten rok schematyzm obejmuje tylko rosyjską część diecezji krakowskiej. Należy więc założyć, że druki z lat 1801–1848 posiadają faktycznie w tytule hasło „diecezja krakowska”. Pojawiające się w „fałszywym” tytule określenie „diecezja kielecko-krakowska” jest w badanym okresie jedynie spełnieniem żądań zaborczych. Faktyczna jednolitość tytułów upoważnia do potraktowania druków z lat 1801–1848 jako całości odnoszącej się do diecezji krakowskiej. Druki od 1849, od objęcia władzy diecezjalnej w Kielcach przez ks. Macieja Majerczaka, są faktycznie związane z nową, autonomizującą się diecezją, która została w roku 1882 formalnie erygowana jako diecezja kielecka.

Badane druki były redagowane przez redaktorów wyznaczonych drogą urzędową. Jeśli chodzi o elenchusy zawierające dane na temat diecezji, to publikowane informacje pochodziły z kancelarii konsystorskich. Ogrom informacji generował pomyłki i błędy. Znamy przypadki stosowania erraty. Wydrukowana w rubryceli na rok 1822 errata dotyczy głównie pomyłek w druku kalendarza²⁴.

²⁴ Elen. krak. na rok 1822, s. 126.

W egzemplarzach elenchusa na rok 1829 zachowanych w archiwum i bibliotece w Kielcach zachowała się errata jako oddzielny, luźny druk ulotny zatytułowany: *Omissa in Officjalatu Foraneo Kielcensi suppletorie exhibentur*. W egzemplarzu archiwalnym errata jest włożona luzem. W egzemplarzu seminaryjnym została wszyta przez introligatora pomiędzy stroną 108 i 109²⁵. W trzecim egzemplarzu w archiwum krakowskim errata również została wszyta przez introligatora w stosownym miejscu²⁶. Problem pomyłek i błędów, szczególnie w elenchusach, wymaga pogłębionych badań.

Badane druki składają się kalendarza liturgicznego i katalogu instytucji kościelnych całej diecezji. W początkowych latach XIX wieku był tylko kalendarz-rubrycel. Do rubryceli na rok 1812 dołączono po raz pierwszy spis instytucji wraz z obsadą. Rubryceli jest źródłem do badań dziejów służby Bożej w tysiącletniej diecezji krakowskiej. W kalendarzu zainteresowanie badacza budzą dni związane ze świętymi czczonymi w kościele krakowskim, a m.in. dni związane z osobą św. Stanisława (8 maja, 27 września), dni związane z dziejami katedry krakowskiej (rocznica konsekracji obchodzona w odpowiednią niedzielę czerwca, dzień św. Wacława – 28 września). W rubrycelach kieleckich z lat 1808–1818 wyróżniano analogiczne daty. Po 1818 roku włączono Kielce wraz z częścią diecezji do diecezji krakowskiej. Rubryceli krakowska nie uwzględniała dat zniesionej diecezji kieleckiej. Posługujący się rubrycelą krakowską duchowni byłej diecezji kieleckiej sprawowali służbę Bożą według porządku diecezji krakowskiej. Niekiedy ręcznie dopisywano pod datą np. 15 sierpnia związek święta z kolegiatą kielecką.

Na początku XIX wieku specjalne miejsce w kalendarzu poświęcono cesarzowi Franciszkowi II. Dzień 4 października oznaczony jest jako dzień imienin cesarza, w tym dniu w katedrze miała być sprawowana msza wotywna w związku z imieninami władcy. W podobny sposób wyszczególniono dzień 8 maja w czasach bp. Jana Pawła Woronicza. W kolejne lata przedrukowywano komunikat: „Hodie anniversarium consecrationis [...] pastoris nostri. Hac enim die anno Dni. 1816 assumptus in Episcopatum Cracoviensem cosecratus fuit [...]”. Podobnie odnośnie do osoby bp. Karola Skórkowskiego. Rubryceli na rok 1831 zawiera komunikat (24 stycznia): „Hodie anniversarium consecrationis [...] pastoris nostri. Hac enim die anno Domini 1830 [...] assumptus in Episcopatum Cracoviensem Vasoviae cosecratus fuit [...]” Notka na temat konsekracji Skórkowskiego przedrukowywana była do roku 1834, później od 1835 zanika.

Na początku XIX wieku redaktorem rubryceli (i zapewne elenchusa) był ks. Franciszek Ceypler wicedziekan katedry krakowskiej. Z badań ks. Jana Szczepaniaka wynika, że przyjął on święcenia kapłańskie w 1770 roku. Tytułem kanonicz-

²⁵ Elen. krak. na rok 1829 w BWSD Kielce, sygn. I 45761.

²⁶ Elen. krak. na rok 1829 w AKMKr, sygn. 68.

nym do jego święceń był wikariat katedralny w Krakowie²⁷. Na kartach tytułowych rubrycel na lata: 1801–1803, 1805–1808 zamieszczono informację o Ceyplerze jako redaktorze. Na kartach tytułowych rubrycel na lata 1809–1810 nie podano takiej informacji. Od rubryceli na rok 1811 występują na kartach tytułowych informacje o nowym redaktorze Janie Nepomucenie Pyschu. Zmiana redaktora związana była ze śmiercią Franciszka Ceyplera, który zmarł dnia 15 października 1807 roku. W chwili śmierci miał 62 lata i od 38 lat był wicedziekanem katedry krakowskiej. W notatce o śmierci nie zaznaczono, że posiadał kanonię w kolegiacie św. Jerzego na Wawelu²⁸. Po Ceyplerze, niemal przez cały badany okres, redaktorem rubryceli był kolejny wicedziekan krakowski – Jan Nepomucen Pysch, który od rubryceli na rok 1830 używa tytułu kanonika honorowego kapituły kieleckiej. Twórczość rubrycystyczna jest niedoceniana w badaniach nad historią polskiej teologii. Z tego też względu zarówno Ceypler, jak również Pysch nie posiadają biogramów w *Słowniku polskich teologów Katolickich*. Na zjawisko niedoceny autorów rubrycel zwracał swego czasu uwagę ks. Stanisław Librowski²⁹. Autorem-redaktorem rubryceli krakowskiej był zwykle wicedziekan katedry. Prawidłowość ta, występująca w diecezji krakowskiej, była właściwa dla całej Polski, co potwierdzają ustalenia ks. Librowskiego³⁰. Wikariusze katedry krakowskiej w okresie staropolskim odgrywali ważną rolę w dziedzinie liturgii. Szczególny wkład ma w tym względzie wicedziekan Kacper z Kleczowa. W 1605 roku opracował on i wydał u Piotrkowczyka polski patronał mszalny – *Missae propriae Regni Poloniae*³¹. W 1614 roku był zaangażowany w wydanie *Antyfonarza piotrkowskiego* – podpisał wydrukowaną we wstępie do antyfonarza tzw. *Epistola dedicatoria*³².

W akcie erekcyjnym seminarium kieleckiego, wydanym w 1724 roku, bp krakowski Konstanty Felicjan Szaniawski polecił, aby prowadzący seminarium księża komunii nauczali rubryk kościelnych. Na temat sposobu nauczania *rubrum* w seminarium kieleckim w XVIII wieku nie mamy jednak szczególniejszej wiedzy. Informacje źródłowe na temat wykładów *rubrum* pochodzą z programu studiów seminaryjnych na rok 1803/1804. W bibliotece seminaryjnej w Kielcach zachowały się ponadto rękopisy wykładów XIX-wiecznych³³. Zapew-

²⁷ J. Szczepaniak, *Katalog duchowieństwa diecezjalnego zestawiony na podstawie krakowskich ksiąg święceń (1646–1789)*, Kraków 2008, s. 126.

²⁸ Elen. krak. na rok 1809, k. H6 r.

²⁹ S. Librowski, *Katalog rubrycel i schematyzmów*, s. 221.

³⁰ Tamże, s. 221.

³¹ M. Juda, *Przywileje drukarskie w Polsce*, Lublin 1992, s. 44–45.

³² A. Kwaśniewski, *Księgi liturgiczne zachowane w bibliotece bożogrobców w Miechowie (XVII–XVIII w.)* [artykuł w druku].

³³ D. Olszewski, *Nauczanie liturgiki w kieleckim seminarium w XIX wieku*, w: *Ante Deum stantes*, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 181–188.

ne odpowiednie miejsce w nauczaniu przedmiotu zajmowały rubrycele diecezjalne, w seminarium kieleckim odpowiednio diecezji krakowskiej i kieleckiej. Jednym z posiadaczy rubrycel zachowanych w archiwum kieleckim był ks. Tomasz Świątkowski, wykładowca ceremonii w seminarium oraz pracownik konsystorza kieleckiego.

Rubrycela jest źródłem do badań nad liturgią. Dla badań historycznych większe znaczenie ma jednak *Elenchus cleri*. Generalnie w polskiej tradycji kościelnej bardziej popularnym hasłem katalogu duchowieństwa i instytucji kościelnych jest słowo „schematyzm”. Tradycja kościoła krakowskiego na przestrzeni XIX, a także w XX wieku trzyma się konsekwentnie hasła „elenchus”. Jest to o tyle ciekawe, że obecnie od wielu lat (okres po II wojnie światowej) dla tego typu druku upowszechniła się nazwa „katalog”, jednak ciągle dla większości współczesnego duchowieństwa diecezji kieleckiej jest komunikatywne i praktycznie używane słowo „elenchus”. Ta tradycja sięga początków XIX wieku.

Schematyzmy, nazywane w rzeczywistości krakowskiej elenchusami, wywodzą się z dodatku do corocznie wydawanej rubryceli. Wiadomo o rubrycelach krakowskich, że są drukowane od początku XVI wieku. Od 1753 roku dodawano do kalendarza diecezjalnego zaczątek elenchusa-schematyzmu. Do 1811 roku zaczątek ten stanowił jedynie spis członków kapituły i lista zmarłych księży diecezji. Do rubryceli na rok 1812 po raz pierwszy dodano pełny schematyzm z wykazem instytucji i ich obsady. Początek XIX wieku jest (pobieżnie rzecz ujmując) czasem upowszechniania się praktyki sporządzania schematyzmów poszczególnych diecezji i zakonów. Diecezję krakowską jako macierzystą wyprzedziła w tym względzie (jako „filia”) diecezja kielecka. Pierwszy pełny schematyzm („consignatio”) został dołączony do rubryceli kieleckiej na rok 1809³⁴.

Schematyzm na rok 1812 zawiera spisy kościołów oraz ich obsady. Podane zostały imiona i nazwiska duchowieństwa świeckiego oraz zakonnego, ponadto spisy sióstr zakonnych. Informacje o obsadzie podawane były przez następne lata. Przy niektórych nazwiskach dodawano niekiedy informacje o innych funkcjach danego duchownego, np. przy urzędniku jakiejś instytucji diecezjalnej dodawano, że dany duchowny jest np. kanonikiem.

W elenchusie na rok 1812 opracowano określony układ spisów, które podawane są w następującej kolejności: kapituła krakowska, kolegiata duchownych obsługujących katedrę, następnie seminarium wraz z podaniem nazwisk alumnów i kleryków, kościół Mariacki, kolegiata Wszystkich Świętych, kolegiata św. Anny, kościół św. Krzyża, kościoły poza murami miasta, kościoły zakonne w mieście i na przedmieściach. Skład ten jest bez podziału na dekanaty. Po opisanu miasta

³⁴ A. Kwaśniewski, *Rubrycele i schematyzmy diecezji kieleckiej*, s. 65.

i przedmieść następuje opis diecezji według 11 dekanatów: Proszowice, Wawrzeńczyce, Skała, Bolechowice, Książ, Jędrzejów, Wolbrom, Dzierzgow, Nowa Góra, Czernichów, Bierzanów.

W elenchusie na rok 1814 dodano trzy dekanaty: Lelów, Siewierz, Częstochowa; wydrukowano ich więc 14 w następującej kolejności: Proszowice, Wawrzeńczyce, Skała, Bolechowice, Książ, Jędrzejów, Wolbrom, Lelów, Siewierz, Częstochowa, Dzierzgow, Nowa Góra, Czernichów, Bierzanów. Podobny układ był w elenchusie na rok 1815, z kolei elenchus na 1816 nie wymienia dekanatu Bierzanów, w podobnym układzie podanych zostało 13 dekanatów: Proszowice, Wawrzeńczyce, Skała, Bolechowice, Książ, Jędrzejów, Wolbrom, Dzierzgow, Nowa Góra, Czernichów, Lelów, Siewierz, Częstochowa.

W elenchusie na rok 1817 w podobnym układzie podano 13 dekanatów, na rok 1818 w zmienionej kolejności wymieniono 14 dekanatów: trzy dekanaty na terenie Wolnego Miasta Krakowa (Czernichów, Nowa Góra, Bolechowice), 11 dekanatów na terytorium Królestwa Polskiego (Proszowice, Wawrzeńczyce, Skała, Olkusz, Książ, Jędrzejów, Wolbrom, Dzierzgow, Lelów, Siewierz, Częstochowa). W związku ze zmianami granic z część dekanatu Bolechowice, która została włączona do Królestwa Polskiego, utworzono nowy dekanat Olkusz. Nowość w schemacie elenchusa na 1818 rok stanowi dodatek, którym po opisie katedry po raz pierwszy zamieszczono skład personalny konsystorza krakowskiego łącznie z szerzej pojętymi funkcjami egzaminatorów oraz spisem dziekanów. Podanie składu konsystorza w roku 1818 jest zapewne prawidłowością ogólniejszą. Z podobnym przypadkiem mamy do czynienia w odniesieniu do diecezji przemyskiej, której schematyzm na rok 1817 po raz pierwszy wymienia skład personalny konsystorza³⁵. Spis urzędników konsystorza, podany w elenchusie krakowskim na rok 1818, od tego momentu powtarzany był w następnych elenchusach. Podobny układ schematyzmu znajdujemy w elenchusie na rok 1819. Pomimo zniesienia diecezji kieleckiej, której znaczna część została włączona do krakowskiej, nie podano dekanatów zniesionej diecezji. Po wydaniu bulli kasującej diecezję kielecką bp krakowski Jan Paweł Woronicz dokonał reorganizacji sieci dekanalnej i wówczas utrwaliła się na następne lata sieć dekanalna złożona z 3 dekanatów na terenie Wolnego Miasta Krakowa oraz 18 dekanatów w Królestwie Polskim³⁶. Samo miasto Kraków pozostawało poza siecią dekanalną i stanowiło jakby 22 dekanat diecezji.

Dekanaty zniesionej diecezji kieleckiej uwzględniono dopiero w elenchusie na rok 1820 – w zmienionej kolejności podane zostały dekanaty na terenie

³⁵ J. Federkiewicz, *Kapituła przemyska obrządku łacińskiego*. Reprint z „Kroniki Przemyskiej” z lat 1908–1913, Przemysł 2013, s. 606.

³⁶ D. Olszewski, *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim*, s. 24–25.

Wolnego Miasta Krakowa: Czernichów, Nowa Góra, Bolechowice. Po opisie diecezji na terenie Wolnego Miasta Krakowa zamieszczono opis drugiej części diecezji z terenu Królestwa Polskiego: wzmianka o kapitule kieleckiej (w organizacji po zniesieniu diecezji kieleckiej), kolegium, wikariusz kolegiaty kieleckiej, konsystorz biskupi w Kielcach, seminarium, szkoła wojewódzka, a następnie 4 dekanaty: Kielce, Jędrzejów, Dzierżgów, Kurzelów (opisana część diecezji znajdowała się w woj. krakowskim w okręgu kieleckim). W powiecie olkuskim znajdowało się 5 dekanatów: Olkusz, Lelów, Pilica, Skała, Siewierz, w powiecie miechowskim 6 dekanatów: Miechów, Opatowiec, Proszowice, Skalbmierz, Wawrzeńczyce, Książ, w stopnickim 3 dekanaty: Stopnica, Szydłów, Wiślica. Diecezja krakowska opisana w elenchusie na rok 1820 podzielona była na 3 dekanaty (Wolne Miasto Kraków) oraz 18 dekanatów na terenie Królestwa Polskiego. Schemat utrwalony w elenchusie na rok 1820 okazał się trwały i przetrwał przez następne lata.

W elenchusie na rok 1832 pojawia się po raz pierwszy *Index rerum hujus elenchi*. Przed właściwym elenchusem dodano spis historycznych biskupów krakowskich – *Series chronologica antistituum*. Ponadto nastąpiła zmiana układu schematu. Po opisach kapituły, kościołów Krakowa i przedmieść oraz zakonów męskich umieszczono dane na temat centralnych instytucji diecezjalnych na terenie Królestwa Polskiego. Następują więc opisy kapituły kieleckiej wraz z kolegium wikariuszy, konsystorza kieleckiego, seminarium; ponadto wymieniono zniesione kapituły w Wiślicy i Skalbmierzu, nie uwzględniono zniesionej kapituły w Kurzelowie. Kolejno zamieszczano opisy klasztorów męskich i żeńskich na Kazimierzu i przedmieściach, opis diecezji według dekanatów: Czernichów, Nowa Góra, Bolechowice, następnie dekanatów na terenie Królestwa Polskiego. Spis 21 dekanatów diecezji w następnym roku uległ drobnym zmianom (kolejność). Porządek utrwalony w elenchusie na ten rok jest wiążący, gdyż powtarzany jest przez kolejne lata. Po opisach parafii następują listy alumnów i kleryków seminarium na Stradomiu oraz seminarium kieleckiego. Do tej pory spisy alumnów znajdowały się po spisie obejmującym księży prowadzących dane seminarium. Po spisach alumnów zamieszczano spis zmarłych. Elenchus na rok 1833 podaje ustaloną kolejność 21 dekanatów: Czernichów, Nowa Góra, Bolechowice, Kielce, Jędrzejów, Dzierżgów, Kurzelów, Olkusz, Lelów, Pilica, Skała, Siewierz, Miechów, Opatowiec, Proszowice, Skalbmierz, Wawrzeńczyce, Książ, Stopnica, Szydłów, Wiślica. Elenchusy na następne lata powtarzają kolejność poszczególnych elementów składowych elenchusa aż do roku 1848.

W elenchusie na rok 1836 do informacji o obsadzie beneficjów dodano po raz pierwszy informacje określające rodzaj kolacji (prywatna, kościelna, królewska). Ponadto podano liczbę katolików. Był to pierwszy rok, kiedy wprowadzono nowe informacje na temat ludności. Na terenie Królestwa Polskiego przy parafiach w 18 dekanatach podano niemal kompletne informacje o liczebności ludno-

ści, nie ma ich w przypadku parafii w Krakowie. Ponadto parafie w 3 dekanatach na terenie Wolnego Miasta Krakowa mają w tym względzie braki. Jednak znaczna część parafii w 3 dekanatach podaje pierwsze informacje o ludności. Elenchus na rok 1836 został wydany w Kielcach zapewne na polecenie konsystorza kieleckiego i dlatego nie dysponuje pełnymi danymi z Krakowa oraz z 3 dekanatów podkrakowskich. Elenchus na rok 1836 został wydany po ustąpieniu z Krakowa bp. Karola Skórkowskiego, ponieważ on już tam nie figuruje. Natomiast wydrukowano informacje o zarządcy diecezji krakowskiej bp. Franciszku Ksawerym Zglenickim jako administratorze generalnym. Zapewne nowy zarządca, jak również konsystorz kielecki przyczynili się do ubogacenia urzędowego druku o nowe informacje.

W elenchusie na rok 1837 uzupełniono dane o liczbie ludności w trzech dekanatach Wolnego Miasta Krakowa, nie uzupełniono jednak liczby ludności w parafiach Krakowa, sprecyzowano ją tylko, dodając do informacji o katolikach liczbę akatolików i żydów. W druku na rok 1837 wprowadzono po raz pierwszy informacje o urodzeniu i święceniach kapłanów diecezji; zamieszczono je przy nazwiskach księży pracujących na parafiach. Nie podano tych danych przy kanonikach, pracownikach konsystorza i seminariów. W 18 dekanatach Królestwa Polskiego daty urodzenia i święceń są niemal kompletne. Nazwiska alumnów seminarium na Stradomiu opatrzone datami urodzenia, brakuje ich w odniesieniu do alumnów kieleckich. W parafiach 3 podkrakowskich dekanatów wiele nazwisk nie opatrzone datami. W elenchusie na rok 1838 dane dotyczące urodzenia i święceń pojawiły się przy nazwiskach wikariuszy katedry krakowskiej, kapłanów prowadzących seminaria diecezjalne oraz przy nazwiskach innych duchownych na terenie Krakowa. Ponadto podano liczbę ludności w parafii Świętego Krzyża w Krakowie. Po raz pierwszy datami urodzenia i święceń opatrzone są nazwiska członków kapituły kieleckiej. W spisie alumnów obydwu seminariów diecezjalnych występują już daty urodzenia. W elenchusie na rok 1848, obok dat urodzenia i święceń kapłańskich, przy niektórych nazwiskach pojawia się data nadania beneficjum. Ponadto w elenchusie na rok 1848 wydrukowano liczbę ludności parafii mariackiej w Krakowie oraz liczbę parafian na Zwierzyńcu. Do 1848 roku dane elenchusa były wciąż nieuzupełnione. W przypadku wyższego duchowieństwa, szczególnie krakowskiego, nie było danych o wieku. Często natomiast przy nazwiskach od początku badanego okresu zaznaczano przynależność do kolegiat oraz tytuły naukowe.

Elenchusy diecezji krakowskiej w interesującym nas okresie 1801–1848 zawierają od roku 1812 coroczne spisy instytucji i duchowieństwa. Wyjątkiem w tym względzie jest rubrycela na rok 1835, która została wydana bez elenchusa. Porównanie egzemplarzy przechowywanych w archiwum kieleckim i krakowskim wskazuje, że w obu przypadkach nie istnieje elenchus. Planowo zapewne wydano tylko rubrycelę. Jeśli chodzi o rok 1844, mamy do czynienia z sytuacją

nietypową. Zachowany w archiwum kieleckim katalog na rok 1844 nie posiada strony tytułowej, został jednak oprawiony we własną nakładową oprawę – tekturę oraz zielony papier z nadrukiem imitującym stronę tytułową: „Catalogus universi venerabilis cleri dioeceseos Kielcense-Cracoviensis pro anno Domini 1844”. W bibliotece seminaryjnej w Kielcach znajduje się całościowy druk złożony z rubryceli i elenchusa. Egzemplarz seminaryjny posiada stronę tytułową: „Directorium [...] officii Divini [...] ad usum dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLIV [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch [...], Cracoviae, typis Josephi Czech”. Egzemplarz zachowany w seminarium został oprawiony we właściwą okładzinę nakładową, powtarzającą tytuł ze strony tytułowej. Wydrukowano więc dwie obwoluty na druk roku 1844. W odniesieniu do roku 1844 należy stwierdzić, że wydrukowano zarówno rubrycelę, jak i elenchus. Elenchus jest faktycznie drugą częścią druku. Jednak zastosowano nietypowe rozwiązanie. Rubrycelę opatriono okładziną nakładową, imitującą stronę tytułową (papier żółty). Również katalog zaopatrzono w okładzinę nakładową (papier koloru zielonego). Nie można było powtórzyć na okładzinie własnej elenchusa motywu ze strony tytułowej druku, bo zastosowano to w odniesieniu do rubryceli. Skoro elenchus nie posiadał własnej strony tytułowej, wygenerowano ją na wzór strony tytułowej rubryceli: „Catalogus universi venerabilis cleri dioeceseos Kielcense-Cracoviensis pro anno Domini 1844”.

Egzemplarz elenchusa na rok 1834 zachowany w archiwum kieleckim został oprawiony celowo po usunięciu stron 65-124. W ten sposób pozostawiono w druku jedynie rubrycelę i spis zmarłych. Należy sądzić, że przypadek ten związany jest z prześladowaniem Kościoła przez carat. Egzemplarz w archiwum krakowskim posiada pełny elenchus oraz stronę tytułową różną od kieleckiej. Wskazywałoby to na fakt wydrukowania dwóch druków odpowiednio dla krakowskiej i kieleckiej części diecezji krakowskiej. Porównanie strony tytułowej egzemplarza kieleckiego z następnymi kartami wskazuje znaczne różnice w druku. Druk karty drugiej i następnych wskazuje na drukarnię akademicką w Krakowie. Faktycznie więc w Kielcach znajduje się rubrycela wraz z elenchusem wydane na rok 1834 w Krakowie w drukarni akademickiej. W egzemplarzu kieleckim usunięto stronę tytułową i zastąpiono ją fałszywą konspiracyjną stroną, wskazującą na wydrukowanie w Kielcach. Zapewne faktycznie strona ta została wydrukowana w Kielcach w drukarni Stokowskich. Była to jednak tylko jedna karta. Ponadto w egzemplarzu kieleckim (po usunięciu stron elenchusa) pozostawiono jedynie spis zmarłych *Synopsis cleri [...] ad meliora fata evocati*, który rozpoczął się na stronie 125. Górną część strony 125 zaklejono karteluszkiem, w egzemplarzu krakowskim na górnej części strony 125 znajduje się spis kleryków pozostających w obsłudze katedry krakowskiej. Podobnie zaklejono treść na stronie 141, w egzemplarzu krakowskim znajduje się w tym miejscu wspomnienie daty 11 września, związanej

z ustrojem politycznym Wolnego Miasta Krakowa. Rubrycele i elenchus na rok 1834 zostały przystosowane do warunków prześladowania Kościoła po powstaniu listopadowym. Na stronach 125 i 141 tak fachowo zaklejono treść, że przetrwało to carat, rewolucję i obecnie (bez możliwości porównania z egzemplarzem krakowskim) niemożliwe jest odczytanie zakazanych treści! Oprócz przechowywanego w archiwum egzemplarza elenchusa na rok 1834, znajduje się w Kielcach drugi egzemplarz w zbiorach biblioteki seminaryjnej. Egzemplarz seminaryjny pochodzi ze zbioru ks. Tomasza Paszkowskiego. Podobnie jak archiwalny, ma również fałszywą stronę tytułową oraz w podobny sposób usunięte karty.

Badaniami objęto zbiory: Archiwum Diecezjalnym w Kielcach (zachowało się 31 z 48 druków), Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach (zachowało się 19 z 48 druków), Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie (zachowało się 42 z 48 druków), Biblioteki Jagiellońskiej (zachowało się 46 z 48 druków). W trakcie przeprowadzonych badań udało się dotrzeć do egzemplarzy rubrycel i elenchusów diecezji krakowskiej wydanych na poszczególne lata. Wyjątek stanowi rok 1804. Spośród przebadanych druków 22 nie zostały odnotowane w *Bibliografii polskiej*. W badanym okresie możemy na przykładzie diecezji krakowskiej prześledzić kształtowanie się dojrzałej formy elenchusa. Na początku XIX wieku mamy do czynienia tylko z zaczątkiem elenchusa, który składał się ze spisu członków kapituły katedralnej oraz ze spisu zmarłych kapłanów, od 1812 mamy pełny schematyzm, który w latach trzydziestych ubogaca się o informacje dotyczące wieku duchownych, liczebności parafian oraz akatolików i żydów. Rubrycele domagają się pogłębionych badań liturgicznych.

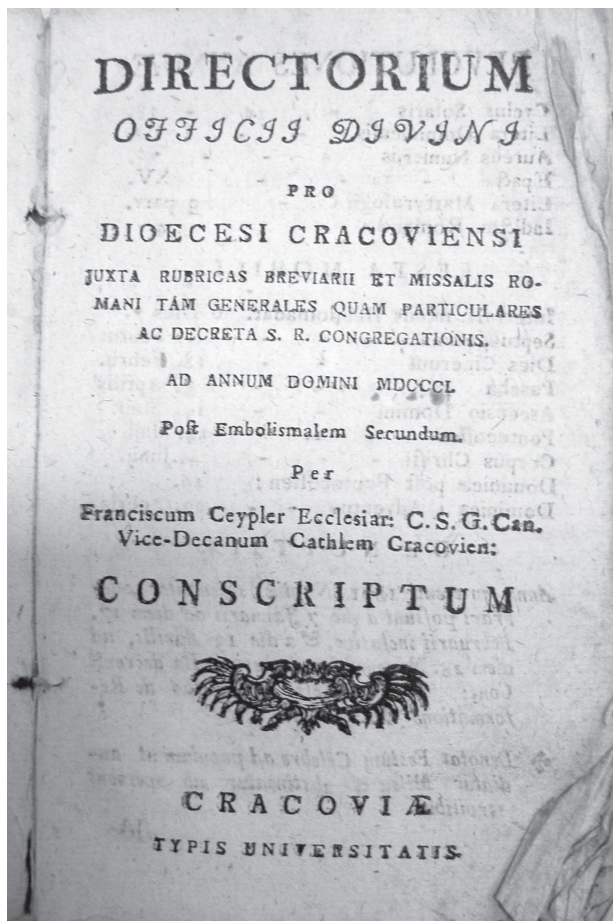
Aneks

Katalog rubrycel i elenchusów diecezji krakowskiej w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach z lat 1801–1848

1

Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] ad annum Domini MDCCCI [...] per Franciscum Ceypler ecclesiar. c. s. G. can. vice-decanum cathlem. Cracovien. conscriptum, Cracovie typis universitatis [1800], k. nlb 58, 8°.

TR.: na stronie trzeciej: *Revolutiones annuae, Festa mobilia, De nuptiis*, kalendarz rozpoczyna się od *Januarius*; po kalendarzu: *Decreta scitu necessaria, Cathalogus illustrissimorum praelatorum et canonicorum ecclesiae cathedralis Cracoviensis, Elenchus cleri dioecesis Cracoviensis quievrunt, Lunationes pro anno a nativitate Christi Domini 1801* [...] *In typographia Universitatis Cracoviensis reperiuntur libri ecclesiastici* [...] *Tabula ortus et occasus solis* [...].

Fot. 1. Elenchus diecezji krakowskiej na rok 1801. Strona tytułowa.
 Archiwum Diecezjalne w Kielcach

Sygn. 1

E. XIX II, t. 4, s. 137

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, uszkodzony papier, zagięte na rogach karty, brak dolnej okładziny.

Opr.: papier, do okładziny doklejono tekturę obwolutę.

2

Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] ad annum Domini MDCCCII [...] per Franciscum Ceypler ecclesiar. c. s. G. can. cathelm. Crac. vice-decanum conscriptum, Cracoviae typis universitatis [1801], k. nlb 50, 8°.

TR.: zob. rubrycelo na rok 1801.

Sygn. 2

E. XIX II, t. 4, s. 137

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, uszkodzony papier, zagięte na rogach karty, ostatnia karta uszkodzona – brak znacznej części papieru, brak dolnej okładziny.

Opr.: brak, doklejono tekturową obwolutę.

3

Directorium officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] ad annum Domini MDCCCIII [...] per Franciscum Ceypler ecclesiar. c. s. G. can. cathlem. Crac. vice-decanum conscriptum, Cracovie typis universitatis [1802], k. nlb 54, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1801. Brak spisu książek drukarni uniwersyteckiej. Dekret konsystorza krakowskiego z dnia 2 października 1802 roku w sprawie konkursu na beneficja.

Sygn. 3

E. XIX II, t. 4, s. 137

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie, zagięte rogi kart, poplamione karty.

Opr.: brak, doklejono tekturową obwolutę.

4

Ordo officii Divini pro dioecesi Cracoviensi [...] in annum Domini MDCCCXVI [...] conscriptus ab Joanne Pysch vice-decano ecclesiae cathedr. Crac. Cracoviae typis academicis [1815], k. nlb 2, ss. 128, 8°.

TR.: po stronie tytułowej herb bp. Jana Pawła Woronicza, następnie *Revolutions annuae, Festa mobilia* oraz notka o zawieraniu małżeństw; kalendarz rozpoczyna się od *Januarius*; po kalendarzu: *Decreta et resolutiones currenti anno scitu necessaria*.

Współwyd.: *Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis*.

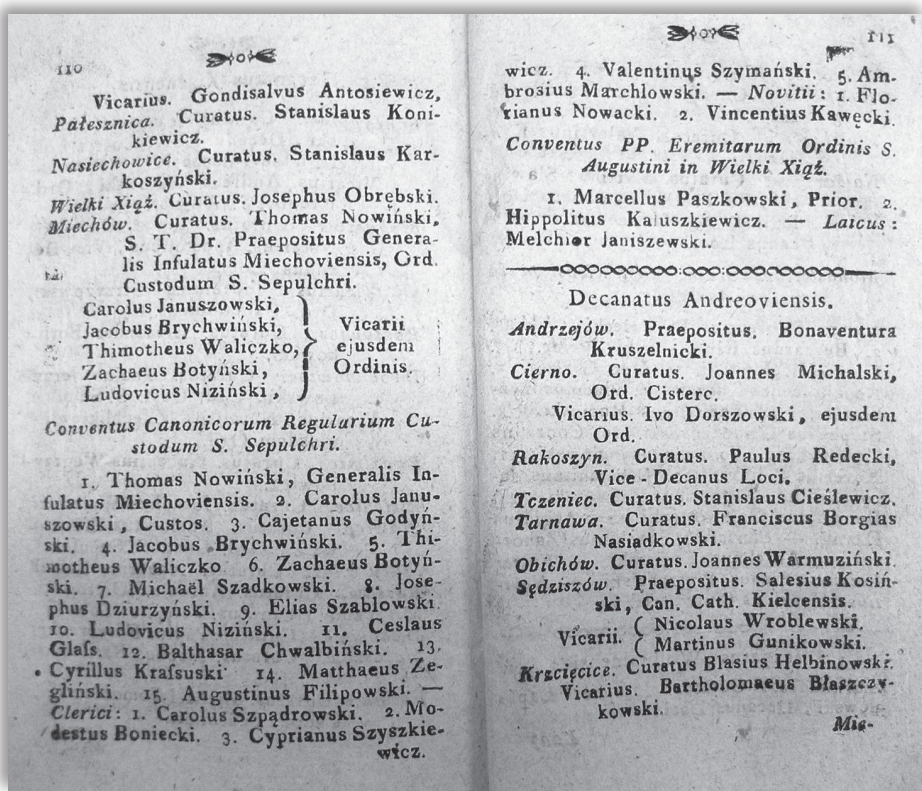
TS.: W elenchusie następują kolejno spisy duchowieństwa: katedra, seminarium, kościół mariacki, kolegiata Wszystkich Świętych, kolegiata św. Anny, parafia św. Krzyża, prebenda św. Wojciecha. Następnie spisy parafii poza murami miasta oraz zakonów męskich w mieście i poza murami, zakonów żeńskich na terenie miasta, zakonów żeńskich na przedmieściach. Spisy parafii, klasztorów i innych według 13 dekanatów: Proszowice, Wawrzeńczyce, Skała, Bolechowice, Książ Wielki, Jędrzejów, Wolbrom, Dzierzgow, Nowa Góra, Czernichów, Lelów, Siewierz, Częstochowa. Po dekanatach: *Elenchus cleri vita functi anno 1814. Phases lunae anno nativitate Christi 1816 [...] Tabula ortus et occasus solis [...]*.

Sygn. 4

E. nie notuje

Prow.: „Wiel. J. M. X. Poddziekani w Sąspowie na kolendę[!]” [ks. Marcin Talarski – proboszcz w Sąspowie i wicedziekan dekanatu Bolechowice].

NB.: rubrycela posiada ucięte prawe, dolne rogi kart – dowód użytkowania druku. Interfoliowanie. Notatki o odprawionych intencjach mszalnych.

Fot. 2. Elenchus diecezji krakowskiej na rok 1816. Opis dekanatu jędrzejowskiego. Archiwum Diecezjalne w Kielcach

Opr.: tektura barwiona na czerwono, tłoczenia na dolnej i górnej okładzinie – trzy korony. Uszkodzenia okładziny spowodowane działaniami owadów, okładzina przyklejona do druku taśmą klejącą.

5

Ordo Divini officii [...] pro anno Christi MDCCCXXI [...] ad usum dioeceseos[!] Cracoviensis descriptus et editus Joanne Nepomuceno Pysch vice-decano ecclesiae cathedr. Cracov. Kielce, typis Joannis Nepomuceni Wodziczko, ss. 2, ss. 127, 8°.

TR.: po stronie tytułowej herb bp. Jana Pawła Woronicza, kalendarz rozpoczyna się od *Januarius*; po kalendarzu: *Decreta S. R. Congreg.*

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: w elenchusie następują kolejno spisy duchowieństwa: katedry, konsystorz, dziekani, seminarium, kościoły krakowskie, kościoły poza murami Krakowa, zakony męskie w mieście, zakony męskie na przedmieściach, zakony żeńskie w mieście, zakony żeńskie na przedmieściach. Spisy parafii, klasztorów i innych według dekanatów w ramach granic politycznych; 3 dekanaty na terytorium Wolnego Miasta Krakowa: Czernichów, Bole-

chowice, Nowa Góra. Odpowiednio spis drugiej części diecezji w granicach województwa krakowskiego w ramach 4 powiatów. W powiecie kieleckim: kapituła, konsystorz, seminarium, szkoła wojewódzka, a następnie 4 dekanaty: Kielce, Jędrzejów, Dzierzgow, Kurzelów; w powiecie olkuskim 5 dekanatów: Olkusz, Lelów, Pilica, Skąła, Siewierz. W powiecie miechowskim 6 dekanatów: Miechów, Opatowiec, Proszowice, Skalbmierz, Wawrzeńczyce, Książ Wielki; w powiecie stopnickim 3 dekanaty: Stopnica, Szydłów, Wiślica. Po dekanatach: *Necrologus cleri vita functi*, *Revolutiones annuae*, *Festa mobilia*, *Quatuor anni tempora* oraz notka o zawieraniu małżeństw, *Phases lunae anno nativitate Christi 1821* [...] *Festa aulica*.

Sygn. 5

E. nie notuje

Prow.: Th[omas] Świątkowski.

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie, kartę ze stronami 126-127 błędnie zszyto jako kartę drugą po stronie tytułowej.

Opr.: tektura barwiona na czerwono, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, obcięcie złożone.

6

Ordo Divini officii [...] pro anno Christi MDCCCXXII [...] ad usum dioeceseos Cracoviensis descriptus et editus a Joanne Nepomuceno Pysch vice-decano ecclesie cath. Crac. Varsaviae ad santam crucem [1821], ss. 126, ss. 2, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821. Ponadto *Errata*.

Sygn. 6

E. nie notuje

Prow.: Ad usum Thomae Paszkowski vice-regens Seminarii Kielcensis m[anu] p[ro] p[ria].

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, zagięte rogi kart, poplamione karty.

Opr.: papier, doklejono tekturową obwolotę.

7

Ordo Divini officii ad usum dioeceseos Cracoviensis [...] MDCCCXXIII sub felici regimine [...] Joannis Pauli Pawęza Woronicz [...] episcopi Cracov. [...] Joannes Nepomuc. Pysch vicede. ec. cath. Cra. Varsaviae ad sanctam crucem, ss. 2, ss. 133, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

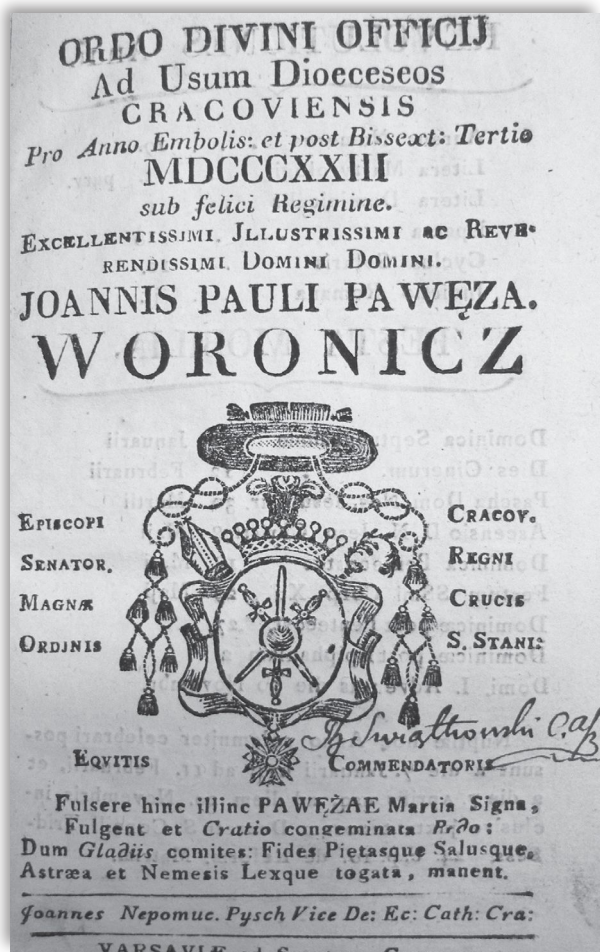
Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821.

Sygn. 7

E. nie notuje

Prow.: Th[omas] Świątkowski C. [nieczyt.]

Fot. 3. Elenchus diecezji krakowskiej na rok 1823. Strona tytułowa – wpis własnościowy ks. Tomasa Świątkowskiego. Archiwum Diecezjalne w Kielcach

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie, notatki, np. o śmierci papieża Piusa VII, o śmierci abp. Szczepana Hołowczyca.

Opr.: tektura, czerwone płótno tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, obcięta złoczone.

8

Ordo Divini officii ad usum dioeceseos Cracoviensis [...] MDCCCXXIV sub felici regimine [...] Joannis Pauli Paweży Woronicz [...] episcopi Cracov. [...] Joannes Nepomuc. Pysch vice-de. ec. cath. Cra. Varsaviae ad sanctam crucem. ss. 134, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821.

Sygn. 8

E. nie notuje

Prow.: Bibliotheca Seminarii Kielcensis [pieczęć].

NB.: zagięte karty na rogach, karta 71 błędnie numerowana, faktycznie jest to karta 70.

Opr.: papier niebieski, oklejony taśmą.

9

Ordo Divini officii ad usum dioecesis Cracoviensis [...] pro anno Christi MDCCCXXV [...] auctoritate et mandato [...] Joannis Pauli Pawęza Woronicz episcopi Cracoviensis [...] propositus a Joanne Nepomuc. Pysch vice-de. ec. cath. Cr. ss. 115, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821.

Sygn. 9

E. nie notuje

Prow.: [Urzędnik konsystorza kieleckiego].

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym. Interfoliowanie. Notatki o odprawionych intencjach mszalnych. Notatki (po stronie 44) urzędnika konsystorza kieleckiego o korespondencji z konsystorzem krakowskim.

Opr.: czerwona tektura, oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony.

10

Ordo Divini officii ad usum dioecesis Cracoviensis [...] pro anno Christi MDCCCXXVI [...] auctoritate et mandato [...] Joannis Pauli Pawęza Woronicz Episcopi Cracoviensis [...] prop[osi]tus Joannes Nepomuc. Py[sch] vicedecano ec. ca. Cr., ss. 141, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821.

Sygn. 10

E. nie notuje

Prow.: Th[omas] Świątkowski [nieczyt.].

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym.

Opr.: czerwona tektura, oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, w dolnej i górnej okładzinie radełko.

11

Ordo Divini officii ad usum universi cleri dioecesis Cracoviensis [...] pro anno Christi MDCCCXXVII [...] auctoritate et mandato [...] Joannis Pauli Pawęza Woronicz episcopi Cracoviensis [...] propositus a Joanne Nep. Pysch vicedecano ec. cath. Cr., ss. 128, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri secularis[!] et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821.

Sygn. 11

E. nie notuje

Prow.: Dla W. J. X. Paszkowskiego.

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym oraz o odprawionych intencjach mszalnych, interfoliowanie, notatki – na wyklejce dolnej okładziny przepisany początek pisma Komisji Województwa Krakowskiego (sekcja religijna) do konsystorza kieleckiego z 1827 roku.

Opr.: czerwona tektura, oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, w dolnej i górnej okładzinie radełko, obcięta złożone.

12

Ordo Divini officii ad usum universi cleri dioecesis Cracoviensis [...] pro anno Christi MDCCCXXVIII [...] auctoritate et mandato [...] Pauli Pawęża Woronicz episcopi Cracoviensis, nominati archiepiscopi Varsaviensis, primatis [...] propositus a Joanne Nep. Pysch vicedecano ec. cath. Cr. ss. 140, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821.

Sygn. 12

E. nie notuje

NB.: zagięte rogi.

Opr.: papier niebieski, oklejony taśmą.

13

Ordo Divini officii ad usum universi cleri dioecesis Cracoviensis [...] pro anno Christi MDCCCXXIX [...] sub aspiciis [...] Caroli Vincentii Skórkowski decani cathedralis, sede vacante episcopatus ac dioecesis Crac. administratiris generalis [...] propositus a Joan. Nep. Pysch can. Kielc. vicedecano cath. Crac., typis Josephi Matecki, ss. 140, 8°.

TR.: zob. rubrycela na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821.

Sygn. 13

E. nie notuje

NB.: ślady zalania, zagrzybienie, interfoliowanie, w druku zachowała się errata jako oddzielny, luźny druk ulotny zatytułowany: *Omissa in Officjalatu Foraneo Kielcensi suppletorie exhibentur.*

Opr.: czerwona tektura, oklejona na brzegach taśmą, w dolnej okładzinie papier, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, obcięta złożone.

14

Ordo Divini officii ad usum universi cleri dioecesis Cracoviensis [...] pro anno Christi MDCCCXXX [...] auctoritate et mandato [...] Caroli Vincentii Skórkowski episcopi Cracoviensis [...] propositus a Joanne Nepomuceno Pysch can. Kielc. vicedecano cathedr. Cracov. typis Josephi Czech, ss. 150, 8°.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821. Na ostatniej karcie reklama: *W księgarni Józefa Czecha w Krakowie przy ulicy Grodzkiej pod nm. 26 znajdują się następujące kazania i dzieła teologiczne: [...].*

Sygn. 14

E. nie notuje

Prow.: Thom[as] Świątkowski C. [nieczyt.].

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym.

Opr.: tektura, czerwone płótno, oprawa oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, obcięcia złożone.

15

Ordo Divini officii ad usum universi cleri dioecesis Cracoviensis [...] pro anno Christi MDCCCXXXI [...] auctoritate et mandato [...] Caroli Vincentii Sariusz Skórkowski episcopi Cracoviensis [...] propositus a Joanne Nepomuceno Pysch canon. Kielc. vicedecano cathedr. Cracov. typis Josephi Czech, ss. 146, 8°.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1821.

Współwyd.: Elenchus cleri saecularis et regularis dioec[esis] Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1821. W druku brakuje słów „decanatus Dzierzgowiensis”. Na ostatniej karcie reklama: *Książki nowe w kancelarii Jeneralnego Konsystorza Biskupiego w Krakowie do nabycia znajdujące się, z ceną przez Redakcją Biblioteki Chrześcijańskiej w Warszawie ustanowioną [...].*

Sygn. 15

E. nie notuje

Prow.: W. J. X. Świątkowskiemu kanonikowi i regensowi Seminarium Kielec[kiego].

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie, brak stron 3-4.

Opr.: tektura, czerwone płótno, oprawa oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, obcięcia złożone, oderwana górna okładzina, przyklejona taśmą klejącą.

16

Directorium persolvendi rite officii Divini auctoritate et mandato [...] Caroli Vincenti Sariusz Skórkowski [...] episcopi Cracoviensis [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseo Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXIII [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch. can. hon. Kielc. vicedecani cathedr. Crac. Cracoviae typis academicis, ss. 2, ss. 144, 8°.

TR.: po stronie tytułowej *Revoluciones anni 1833, Festa mobilia, Quatuor anni tempora*, oraz notka o zawieraniu małżeństw, kalendarz rozpoczyna się od *Januarius*; po kalendarzu: *Additamentum initiale 1834 anni* (styczeń – luty), *Decreta et resolutiones Sae. Rit. Congregationis, Series chronologica antistitum*.

Współwyd.: *Elenchus universi cleri dioeceseos Cracoviensis*.

TS.: w elenchusie następują kolejno spisy duchowieństwa: katedra, konsystorz, seminarium (bez spisu alumnów), kościoły kolegiackie i parafialne krakowskie, kościoły parafialne poza murami Krakowa, instytucje i kościoły nieposiadające praw parafialnych na terenie Krakowa, kolegiaty i ogólnodiecezjalne instytucje poza Krakowem (kolegiata kielecka, konsystorz kielecki i inne), zakony męskie w mieście, zakony męskie na przedmieściach, zakony żeńskie w mieście, zakony żeńskie na przedmieściach. Spisy parafii, klasztorów i innych według dekanatów w ramach granic politycznych; 3 dekanaty na terytorium Wolnego Miasta Krakowa: Czernichów, Nowa Góra, Bolechowice. Odpowiednio spis drugiej części diecezji w granicach województwa krakowskiego w ramach 4 powiatów; w powiecie kieleckim 4 dekanaty: Kielce, Jędrzejów, Dzierżgów, Kurzelów; w powiecie olkuskim 5 dekanatów: Olkusz, Lelów, Pilica, Skała, Siewierz; w powiecie miechowskim 6 dekanatów: Miechów, Opatowiec, Proszowice, Skalbierz, Wawrzeńczyce, Książ Wielki; w powiecie stopnickim 3 dekanaty: Stopnica, Szydłów, Wiślica. Po dekanatach następuje spis alumnów i kleryków seminarium krakowskiego na Stradomiu, seminarium kieleckiego oraz alumnów przebywających na Wawelu. Następnie *Synopsis cleri dioeceseos Crac[oviensis] anno hoc ecclesiastico ad meliora fata evocati* [1832]. Następnie wydrukowano fragment synodu prowincjonalnego gnieźnieńskiego [XVII w.], *Monita generalia, Index rerum hujus elenchi. Phases lunae anno Christi 1833 [...] Tabula ortus et occasus solis [...] Festa aulica, Libri argumenti reliogiosi in aedibus consistorii ad venendum reperibiles. Libri ejusdem argumenti qui in officina typographica universitatis studiorum Cracoviensis venales habentur*.

Sygn. 16

E. XIX II, t. 4, s. 137

Prow.: Dla W. J. X. Świątkowskiego gratis.

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie.

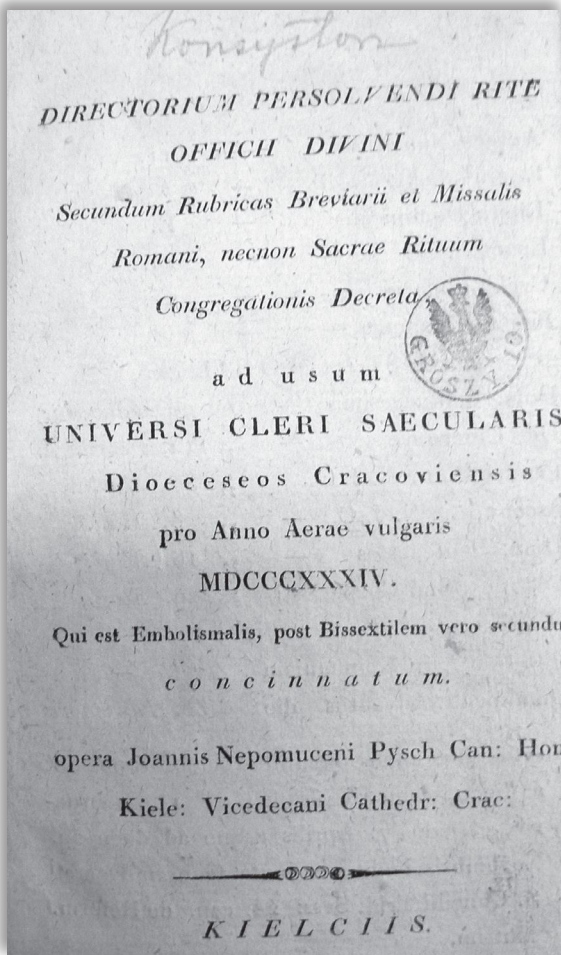
Opr.: tektura, czerwone płótno, oprawa oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, obcięcia złocone.

17

[*Directorium officii Divini [...] autoritate et mandato [...] Caroli Vincentii Sariusz Skórkowski [...] episcopi Cracoviensis [...] ad usum universi cleri dioeceseos Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXIV [...], opera Joannis Nepomuceni Pysch Can. hon. Kielc. vicedecani cathedr. Cracov. Cracoviae typis academicis, [1833]*], 8°.

TR.: po stronie tytułowej *Revoluciones anni 1834, Festa mobilia* oraz notka o zawieraniu małżeństw, kalendarz rozpoczyna się od *Januarius*; po kalendarzu: *Additamentum initiale 1835 anni* (styczeń – 8 marca), *Decreta et resolutiones Sae. Rit. Congregationis*.

Współwyd.: [*Elenchus universi cleri dioeceseos Cracoviensis*].

Fot. 4. Elenchus diecezji krakowskiej na rok 1834. Falszywa strona tytułowa wyprodukowana w Kielcach w drukarni Stokowskich. Archiwum Diecezjalne w Kielcach

TS.: Brak stron właściwego elenchusa, następnie: *Synopsis cleri dioeceseos Cracov[iensi] anno hoc ecclesiastico ad meliora fata evocati*. Dalej wydrukowano fragment synodu prowincjonalnego gnieźnieńskiego [XVII w.], informacje o egzaminie na beneficja, o zmianach, które zaszły w diecezji w czasie drukowania elenchusa, ponadto informacje o błędach w druku, *Phases lunae anno Christi 1834* [...] *Tabula ortus et occasus solis* [...] *Festa aulica*.

Sygn. 17

E. XIX II, t. 4, s. 138

NB.: brak stron 65-124, górna część strony 125 zaklejona czystym papierem. Noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie. W egzemplarzu zachowanym w Kielcach usunięto kartę ze stroną tytułową i zastąpiono ją fałszywą stroną tytułową:

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno aere vulgaris MDCCCXXXIV [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch can. hon. Kielce. vicedecani cathedr. Crac. Kielciis. Fałszywą stronę wydrukowano zapewne w drukarni Stokowskich.

Opr.: tektura, czerwone płótno, oprawa oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony.

18

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXV [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch can. hon. Kielcen. vicedecani cathedr. Crac. Kielciis [1834], ss. 84, 8°.

TR.: po stronie tytułowej *Revolutiones anni 1835, Festa mobilia*, notka o zawieraniu małżeństw, kalendarz rozpoczyna się od *Januarius*; po kalendarzu: *Additamentum initiale 1836 anni* (styczeń – luty), *Decreta et resolutiones Sae. Rit. Congregationis pro 1835, Synopsis cleri hujus partis dioeceseos Cracoviensi anno elapso ad meliora fata evocati.*

Sygn. 18.

E. XIX II, t. 4, s. 138

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie.

Opr.: tektura, oprawa oklejona na brzegach taśmą.

19

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXVI [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch can. hon. Kielcens. vicedecani cathedralis Cracoviensis, Kielciis, [Drukarnia Stokowskich] [1835], ss. 88, ss. 80, 8°.

TR.: po stronie tytułowej *Revolutiones anni 1836, Festa mobilia, Quatuor anni tempora* oraz notka o zawieraniu małżeństw, kalendarz rozpoczyna się od *Januarius*; po kalendarzu: *Additamentum initiale 1837 anni* (styczeń – luty), *Quaedam S. R. C. Decreta et casum resolutiones, Phases lunae anno Christi 1836 [...] Festa aulica, Tabula ortus et occasus solis [...]*.

Współwyd.: *Elenchus universi cleri dioeceseos Cracoviensis.*

TS.: w elenchusie następują kolejno spisy duchowieństwa: bp Franciszek Zglenicki jako administrator diecezji, katedra, konsystorz, seminarium (bez spisu alumnów), kościoły kolegiackie i parafialne krakowskie, kościoły parafialne poza murami Krakowa, instytucje i kościoły nieposiadające praw parafialnych na terenie Krakowa, kolegiaty i ogólnodiecezjalne instytucje poza Krakowem (kolegiata kielecka, konsystorz kielecki i in.), zakony męskie w mieście, zakony męskie na przedmieściach, zakony żeńskie w mieście, zakony żeńskie na przedmieściach. Spisy parafii, klasztorów i innych według dekanatów w ramach granic politycznych; 3 dekanaty na terytorium Wolnego Miasta Krakowa: Czernichów, Nowa Góra, Bolechowice. Odpowiednio spis drugiej części diecezji w granicach województwa krakowskiego w ramach 4 powiatów. W powiecie kieleckim 4 dekanaty: Kielce, Jędrzejów, Dzierżgów, Kurzelów; w powiecie olkuskim 5 dekanatów: Olkusz, Lełów, Pilica, Skała, Siewierz, w powiecie miechowskim 6 dekanatów: Miechów, Opatowiec,

Proszowice, Skalbmierz, Wawrzeńczyce, Książ Wielki; w powiecie stopnickim 3 dekanaty: Stopnica, Szydłów, Wiślica. Po dekanatach następuje spis alumnów i kleryków seminarium krakowskiego na Stradomiu, seminarium kieleckiego oraz alumnów przebywających na Wawelu. Następnie *Synopsis presbyterorum dioeceseos Cracoviensis anno 1835 defunctorum*.

Sygn. 19

E. XIX II, t. 4, s. 138

Prow.: Bibliotheca Seminarii Kielcensis [pieczęć].

NB.: „Za pozwoleniem cenzury rządowej” [wydrukowano na ostatniej stronie], zagięte karty na rogach.

Opr.: papier.

20

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXVII [...] opera Joannis Nepom. Pysch. can. hon. Kielcensis vicedecani cathedralis Cracoviensis, Cracoviae, typis Josephi Czech [1836], ss. 203, 16,5/10,5 cm.

TR.: zob. rubrycela na rok 1836.

Współwyd.: *Elenchus universi cleri dioecesis Cracoviensis*.

TS.: zob. elenchus na rok 1836. Nota o egzaminie oraz o błędach w druku.

Sygn. 20

E. XIX II, t. 4, s. 138

Prow.: Th[omas] Świątkowski mpp.

NB.: noty marginalne o charakterze rubrycystycznym, interfoliowanie.

Opr.: tektura, czerwone płótno, oprawa oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, obcięcia złożone.

21

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno [...] MDCCCXXXVIII [...] opera Joannis Nepom. Pysch. can. hon. Kielcensis, vicedecani cathedralis Cracoviensis, Cracoviae, typis Josephi Czech [1836], ss. 158, 18/11,5 cm.

TR.: zob. rubrycela na rok 1836.

Współwyd.: *Consignatio cleri saecularis dioecesis Cracoviensis*.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 21

E. XIX II, t. 4, s. 138

NB.: interfoliowanie, w części kalendarzowej w górnym rogu karty odcięte do końca miesiąca grudnia – efekt używania druku, na ostatniej stronie wydrukowano: „za pozwoleniem cenzury rządowej”, zagięte karty, ślady zalania.

Opr.: tektura, czerwone płótno, oprawa oklejona na brzegach taśmą, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, na dolnej data – 1838, obcięcia złożone.

22

Directorium persolvendi rite officii Divini secundum rubricas breviarii et missalis Romani [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXXXIX [...] opera Joannis Nepom. Pysch. can. hon. Kielcensis, vicedecani cathedralis Cracoviensis, Cracoviae, typis Josephi Czech [1838], ss. 168, 17,5/11,5 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

Współwyd.: Consignatio cleri saecularis dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 22

E. XIX II, t. 4, s. 138

NB.: interfoliowanie, w części kalendarzowej w górnym rogu karty odcięte do końca miesiąca grudnia – efekt używania druku. Na ostatniej stronie wydrukowano: „za pozwoleniem cenzury rządowej”

Opr.: tektura, oprawa oklejona na brzegach taśmą, naruszone zwięzy, tłoczenia na górnej okładzinie – trzy korony, na dolnej data – 1839, obcięcia złożone.

23

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXL [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch canonici honorarii Kielcensis, vicedecani cathedralis Cracoviensis, Cracoviae, typis Josephi Czech [1839], ss. 194, ss. 4, 17,5/10,5 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

Współwyd.: Elenchus cleri dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 23

E. XIX II, t. 4, s. 138

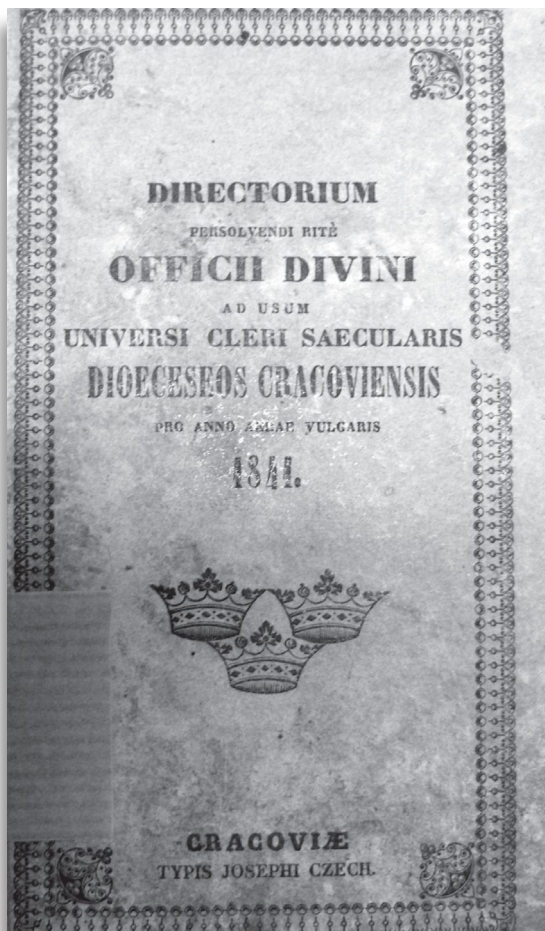
NB.: notatki o treściach rubrycystycznych, interfoliowanie, na ostatniej stronie (s. 4) wydrukowano: „za pozwoleniem cenzury rządowej”. Reklama książek religijnych z księgarni Józefa Czecha w Krakowie (ss. 1-4, brak s. 91-96).

Opr.: okładzina nakładowa – tektura oklejona szarym papierem z nadrukiem: „Directorium persolvendi rite officii Divini ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno aerae vulgaris 1840, Cracoviae, typis Josephi Czech”. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko.

24

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLI [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch canonici honorarii Kielcensis, vicedecani cathedralis Cracoviensis, Cracoviae, typis Josephi Czech [1840], ss. 189, 17,5/10,5 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

Fot. 5. Elenchus diecezji krakowskiej na rok 1841.
Okładzina nakładowa. Archiwum Diecezjalne w Kielcach

Współwyd.: Elenchus universi cleri dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 24

E. XIX II, t. 4, s. 138

Prow.: D. 15 lutego odebrałem X. P. Chilewski.

NB.: na ostatniej karcie wydrukowano: „za pozwoleniem cenzury rządowej”, brak s. 123-126.

Opr.: okładzina nakładowa – tektura oklejona różowym papierem z nadrukiem: „Directorium persolvendi rite officii Divini ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno aerae vulgaris 1841, Cracoviae, typis Josephi Czech”. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko; lekkie przetarcia okładziny, obcięcia złożone.

25

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLII [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch vicedecani cathedralis Cracoviensis, canonici honorarii Kielcensis, Cracoviae, typis Josephi Czech [1841], ss. 192, 16,5/10,5 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

Współwyd.: Elenchus universi cleri dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 25

E. XIX II, t. 4, s. 138

Prow.: Dla W. J. X. Polejowskiego scholastyka 1842.

NB.: W części kalendarzowej w górnym rogu karty odcięte do końca miesiąca grudnia – efekt używania druku. Interfoliowanie. Na ostatniej stronie wydrukowano: „za pozwoleniem cenzury rządowej”. Ślady zalania.

Opr.: szara tektura, oklejona taśmą, obcięta złocone.

26

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLIII [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch vice-decani cathedralis Cracoviensis, canonici honorarii Kielcensis, Cracoviae, typis Josephi Czech [1842], ss. 88, ss. 104, 16,5/10,5 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

Współwyd.: Elenchus universi cleri dioecesis Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 26

E. XIX II, t. 4, s. 138

Prow.: D. 17 Februar. 1843 [nieczyt.] Kopiński.

NB.: notatki na wyklejkach, w bloku druku ślady działania owadów.

Opr.: okładzina nakładowa – tektura oklejona żółtym papierem z nadrukiem: „Directorium persolvendi rite officii Divini ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Kielcensio-Cracoviensis pro anno aerae vulgaris 1843, Cracoviae, typis Josephi Czech”. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko, lekkie przetarcia okładziny.

27

[Catalogus universi venerabilis cleri dioeceseos Kielcensio-Cracoviensis pro anno Domini 1844, Kraków, Józef Czech [1843]] ss. 105, 16,5/10,3 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 27

E. XIX II, t. 4, s. 138

Def.: Brak części pierwszej druku: *Directorium [...] officii Divini [...] ad usum dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLIV [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch [...], Cracoviae, typis Josephi Czech.* Egzemplarz zachowany w archiwum jest tylko drugą częścią druku. Planowo jednak, jako nieposiadający strony tytułowej, został oprawiony w okładzinę nakładową. Okładzina elenchusa jest różna od okładziny rubryceli.

Opr.: okładzina nakładowa – tektura oklejona zielonym papierem z nadrukiem: „*Catalogus universi venerabilis cleri dioeceseos Kielcensio-Cracoviensis pro anno Domini 1844*”. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko. Lekkie przetarcia okładziny. Obcięta złożone.

28

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLV [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch vice-decani cathedralis Cracoviensis, canonici honorarii Kielcensis, Cracoviae, typis Stanislai Gieszkowski [1844], ss. 96, ss. 99, 16/10,5 cm.

TR.: zob. rubrycela na rok 1836.

Współwyd.: *Elenchus universi cleri dioeceseos Cracoviensis.*

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 28

E. XIX II, t. 4, s. 138

Prow.: D. 11 marca 1845. Ex libris Pauli Chilewski.

NB.: notatki o treściach rubrycystycznych i innych.

Opr.: okładzina nakładowa – tektura oklejona żółtym papierem z nadrukiem: „*Directorium persolvendi rite officii Divini ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Kielcensio-Cracoviensis pro anno aerae vulgaris 1845 [nieczyt.]*. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko. Zniszczone okładziny, oklejone taśmą.

29

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLVI [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch vice-decani cathedralis Cracoviensis, canonici honorarii Kielcensis, Cracoviae, typis Stanislai Gieszkowski [1845], ss. 96, ss. 99, 16/10 cm.

TR.: zob. rubrycela na rok 1836.

Współwyd.: *Elenchus universi cleri dioeceseos Kielcensio-Cracoviensis.*

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 29

E. XIX II, t. 4, s. 138

NB.: notatki, zaagięte karty, ślady zalania.

Opr.: okładzina nakładowa – różowy papier z nadrukiem: „Directorium persolvendi rite officii Divini ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Kielcensio-Cracoviensis pro anno aerae vulgaris 1843”. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko. Druk posiada oprawę wtórną z tektury i taśmy klejącej; jest to ochrona zniszczonej okładziny nakładowej. Zniszczona oprawa.

30

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLVII [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch vice-decani cathedralis Cracoviensis, canonici h. Kielcensis, Cracoviae, typis Stanisłai Gieszkowski [1846], ss. 84, ss. 98, 16/10,3 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

Współwyd.: Elenchus universi cleri dioecesis Kielcensio-Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 30

E. XIX II, t. 4, s. 138

NB.: interfoliowanie, zagięte karty.

Opr.: okładzina nakładowa – tektura oklejona żółtym papierem z nadrukiem: „Directorium persolvendi rite officii Divini ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno aerae vulgaris 1847”. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko. Obcięta nakrapiane niebieską farbą.

31

Directorium persolvendi rite officii Divini [...] ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis [...] pro anno [...] MDCCCXLVIII [...] opera Joannis Nepomuceni Pysch vice-decani cathedralis Cracoviensis, canonici h. Kielcensis, Cracoviae, typis Stanisłai Gieszkowski [1847], ss. 82, ss. 96, 17/10,5 cm.

TR.: zob. rubrycelą na rok 1836.

Współwyd.: Elenchus universi cleri dioecesis Kielcensio-Cracoviensis.

TS.: zob. elenchus na rok 1836.

Sygn. 31

E. XIX II, t. 4, s. 138

Prow.: Jerzmanowice [ks. Ignacy Kopyński].

NB.: notatki, m.in. pieśń o treściach patriotycznych ręką ks. Ignacego Kopyńskiego.

Opr.: okładzina nakładowa – tektura oklejona białym papierem z nadrukiem: „Directorium persolvendi rite officii Divini ad usum universi cleri saecularis dioeceseos Cracoviensis pro anno aerae vulgaris 1848”. Na górnej okładzinie winietka – trzy korony, na dolnej okładzinie winietka z symbolami eucharystycznymi. W górnej i dolnej okładzinie zastosowano nadruk imitujący radełko. Rozerwane zwięzy.

Wykaz skrótów

ABMK	– „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, Lublin 1959–
ADK	– Archiwum Diecezjalne w Kielcach
AKMKr.	– Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie
BJ	– Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
b. m. r. wyd.	– bez miejsca i roku wydania
b. sygn.	– bez sygnatury
BWSD Kielce	– Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach
def.	– defekt
E.	– K. Estreicher, St. Estreicher, K. Estreicher junior, <i>Bibliografia polska – stulecia XV–XVIII</i> , t. 12–35, Kraków 1891–2007
E. XIX I	– K. Estreicher, <i>Bibliografia polska XIX wieku, część pierwsza, wydanie pierwsze</i> , t. 1–7, Kraków 1870–1882
E. XIX II	– K. Estreicher, <i>Bibliografia polska XIX wieku, wydanie drugie</i> , t. 1–17, Kraków 1959–2000
NB.	– nota bene
opr.	– oprawa
prow.	– proveniencja
TR.	– treść rubryceli
TS.	– treść schematyzmu
współwyd.	– współwydane

Summary

The study has covered the collections of the Diocese Archive in Kielce (31 out of 48 prints have been preserved), the Library of the Higher Seminary in Kielce (19 out of 48 prints preserved), the Archive of the Metropolitan Curia in Krakow (42 out of 48 prints preserved), the Jagiellonian Library (46 out of 48 prints preserved). In the course of this research, copies of directoria and ordination lists of the Krakow Diocese for particular years have been studied. The year 1804 has been found to be exceptional. Out of the printed texts studied, 22 were not listed in the *Polish Bibliography*. In the period at issue, the example of the Krakow Diocese makes it possible to demonstrate the emergence of advanced forms of ordination lists. In the early 19th century, there were only simple types of ordination lists, enumerating members of cathedral chapters as well as deceased priests. From 1812 onwards, there were complete yearbooks, in the 1830s enriched with information concerning the clergymen's ages, as well as numbers of their parishioners, non-Catholics and Jews. It is to be noted that further liturgical studies are needed in the case of the directoria.